

EVALUERING AF PROJEKT SAMSPIL

EN UDVIDET MØDREGRUPPE TIL UNGE UDSATTE MØDRE

13:13

ALVA ALBÆK NIELSEN
VIBEKE LEHMANN NIELSEN

13:13

EVALUERING AF PROJEKT SAMSPIL

EN UDVIDET MØDREGRUPPE TIL UNGE UDSATTE MØDRE

ALVA ALBÆK NIELSEN
VIBEKE LEHMANN NIELSEN

KØBENHAVN 2013
SFI – DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR VELFÆRD

EVALUERING AF PROJEKT SAMSPIL
EN UDVIDET MØDREGRUPPE TIL UNGE UDSATTE MØDRE
Afdelingsleder: Anne-Dorthe Hestbæk
Afdelingen for børn og familie

ISSN: 1396-1810
e-ISBN: 978-87-7119-163-9

Layout: Hedda Bank
Forsidefoto: Michael Daugaard
Netpublikation
Tryk: Rosendahls – Schultz Grafisk A/S

© 2013 SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
Herluf Trolles Gade 11
1052 København K
Tlf. 33 48 08 00
sfi@sfi.dk
www.sfi.dk

SFI's publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden.
Skrifter, der omtaler, anmelder, henviser til eller gengiver SFI's
publikationer, bedes sendt til centret.

INDHOLD

	FORORD	5
	RESUMÉ	7
1	BAGGRUND, FORMÅL OG EVALUERING	11
	Baggrunden for projektet	11
	Formålet med projektet	12
	Evaluering af projektet	13
	Rapportens opbygning	14
2	HVAD ER SAMSPIL – INDHOLD OG GENNEMFØRELSE	15
	Hvad er SAMSPIL – beskrivelse af projektet	15
	Særlige fokusområder	16
	Hvad foregår der til SAMSPIL – temaer og tiltag	17

3	DATA	19
	SAMSPIL-grupperne	19
	Sammenligningsgruppen	21
	Datakilder	22
	SAMSPIL-grupperne vs. sammenligningsgruppen	24
4	DELTAGERNES TILFREDSHED MED PROJEKT SAMSPIL	29
5	LANGSIGTEDE KONSEKVENSER	35
	Rollen som mor og tilhørende udfordringer	35
	Netværk	38
	Fremtid	44
6	KONKLUSION	49
	BILAG	51
	SAMSPIL-gruppe 1	51
	SAMSPIL-gruppe 2	53
	SAMSPIL-gruppe 3	55
	LITTERATUR	57
	SFI-RAPPORTER SIDEN 2012	59

FORORD

Lolland Kommune er et af de områder i Danmark, hvor gennemsnitsalderen for førstegangsfødende er ekstraordinær lav. Med en gennemsnitsalder på 24,4 år er kvinderne således hurtigere til at stifte familie end i det øvrige Danmark, hvor gennemsnitsalderen er 29,6 år. I 2008 udviklede Lolland Kommune en særlig indsats over for unge mødre, det såkaldte projekt SAMSPIL, og modtog økonomisk støtte fra Helsefonden. Denne rapport er en evaluering af dette projekt, ligeledes støttet af Helsefonden.

Evalueringen er udarbejdet af videnskabelig assistent Alva Albæk Nielsen og professor (mso) Vibeke Lehmann Nielsen.

Post.doc. Pia Vedel Ankersen, Institut for Folkesundhed, Aarhus Universitet, har som ekstern referee givet en række konstruktive kommentarer til rapporten.

København, maj 2013

JØRGEN SØNDERGAARD

RESUMÉ

Lolland Kommune formulerede i 2008 projektet SAMSPIL og fik økonomisk støtte fra Helsefonden til at gennemføre projektet. Udviklingsprojektet er blevet gennemført i Lolland Kommune i perioden 2008-2012. Projektet er et voksenpædagogisk tilbud til unge mødre uden arbejde eller ungdomsuddannelse og har fungeret som en udvidet mødregruppe. I stedet for en standard-mødregruppe blev mødrene henvist til projekt SAMSPIL, som blev varetaget af et team på to personer: en sundhedsplejerske og en familiekonsulent.

Formålet med projektet var at forhindre, at kvinderne under barsel mister deres psykiske overskud, netværk og personlige ambition om uddannelse og tilknytning til arbejdsmarkedet. Hvis disse ting mistes, risikerer man, at den unge familie kommer ind i en negativ spiral, som kan medføre negativ social arv.

Formålet med denne evaluering er at dokumentere projektets resultater med særlig fokus på at afdække, i hvilken grad projekt SAMSPIL påvirker dels mødrenes evne til at se og reagere hensigtsmæssigt på barnets behov, dels deres overskud i forhold til at fastholde sociale netværk og gå i gang med en uddannelse eller et job efter endt barsel. Mere specifikt ønsker vi at afdække:

- Den unge kvindes tilfredshed med rollen som forælder

- Barnets trivsel og alderssvarende udvikling
- Den unge kvindes evne til at fastholde og etablere sociale netværk på trods af rollen som ung mor
- Den unge kvindes evne til at fastholde og etablere job eller uddannelse efter barsel.

Det har imidlertid ikke været let hverken at etablere og fastholde de enkelte grupper af unge mødre i projekt SAMSPIL, at få mødre til at deltage i en såkaldt kontrolgruppe eller at foretage den efterfølgende dataindsamling. Datamaterialet bag denne rapport er derfor *meget lille*, og det er ikke muligt at sige noget statistisk sikkert på basis deraf. Evalueringens resultater skal derfor tages med dette forbehold.

Noget tyder dog på, at de mødre, som har deltaget i og gennemført en SAMSPIL-gruppe og udfyldt udgangsspørgeskemaet, overordnet er tilfredse med projektet og har fundet det relevant – mens der dog samtidig er andre, som er faldet fra.

Sammenligner vi livssituationen for mødre i SAMSPIL-grupperne med mødrene i sammenligningsgruppen, er der ikke markante forskelle mellem de to grupper. Dog synes der at være en tendens til, at mødrene i SAMSPIL-gruppen i højere grad end kvinderne i sammenligningsgruppen ser vigtigheden af at skabe sig en identitet som andet end mor – fx at holde fast i venner, at bruge tid på andet end at være mor og at have et fritidsliv. Ligeledes er relativt flere af mødrene i SAMSPIL-grupperne under uddannelse eller i arbejde end mødrene fra sammenligningsgruppen. En positiv opfattelse af vigtigheden af arbejde og uddannelse samt troen på, at barn og uddannelse/arbejde kan kombineres, tenderer også til at være højere hos mødrene i SAMSPIL-grupperne end blandt mødrene i sammenligningsgruppen. Men som nævnt er dette kun tendenser, som bygger på et meget svagt datamateriale.

Endelig skal de ovenstående tendenser vedrørende udbyttet af projekt SAMSPIL ses i lyset af vanskelighederne med at rekruttere og fastholde mødre til projektet. Lolland Kommune har med projekt SAMSPIL brugt en del ressourcer både i forhold til rekrutteringen og ”driften” af selve SAMSPIL-grupperne. Vi ved ikke, hvad meromkostningerne ved projekt SAMSPIL er i forhold til omkostningerne ved almindelige mødregupper, men vanskelighederne med at rekruttere og fastholde samt de svage tendenser vedrørende gevinster bør selvfølgelig ses i lyset heraf.

Anbefalingen må derfor være, at man – dersom man, enten i Lolland Kommune eller andre steder i landet, ønsker at arbejde videre med ideen om særlige mødregrupper for unge mødre – fortsat arbejder på forsøgsbasis og herigennem især videreudvikler konceptet med henblik på de problemstillinger, der knytter sig til rekruttering og fastholdelse af deltagere. Endvidere er det væsentligt, at man i sådanne eventuelle nye forsøgsprojekter bruger kræfter og ressourcer på at sikre et datamateriale af en størrelse og kvalitet, der muliggør en valid evaluering.

BAGGRUND, FORMÅL OG EVALUERING

BAGGRUNDEN FOR PROJEKTET

Lolland Kommune er et af de områder i Danmark, hvor gennemsnitsalderen for førstegangsfødende er ekstraordinær lav. Med en gennemsnitsalder på 24,4 år er kvinderne således hurtigere til at stifte familie end i Danmark som helhed, hvor gennemsnitsalderen er 29,6 år (Lolland Kommune, 2008).

Fra undersøgelser ved vi, at der er sammenhæng mellem, hvor tidligt kvinder føder første gang, og hvilken uddannelsesmæssig baggrund de har (Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, 2005; Hansen, 1995). Det er kontant udtrykt ved, at børn af ufaglærte forældre tidligt stifter familie. Denne sammenhæng er særlig relevant at være opmærksom på med hensyn til Lolland Kommune, idet 42 pct. af befolkningen har folkeskolens grunduddannelse som højeste uddannelse (til sammenligning ligger landsgennemsnittet på 33 pct.) (Lolland Kommune, 2008).

Risikoen for at blive tabt på arbejdsmarkedet på grund af manglende uddannelse er i disse år et vilkår for mange unge og en situation, som der nationalt er fokus på at gøre noget ved. Risikoen for ikke at komme i gang med en uddannelse er dog særlig stor for unge mødre.

I Lolland Kommune er der i perioden 2006-2008 hvert år registreret 16-23 kvinder, der i alderen 15-21 år har født deres første barn

(Lolland Kommune, 2008). Lolland Kommune lærer de unge kvinder at kende i forbindelse med deres graviditet, fødselsforberedelse og kontakt til sundhedsplejersken. De fleste af mødrene har ingen erfaringer at trække på i forhold til at skabe en god hverdagskultur omkring børnene med stabile rammer præget af rutiner, hygge og fællesskab. Mange gange mangler de også et netværk at læne sig op ad – dvs. personer, de kan dele deres bekymringer om barnets udvikling og trivsel med, og personer, der kan opmuntre dem til efter graviditeten at komme videre med uddannelse eller job (Lolland Kommune, 2008).

Graviditeten og det efterfølgende ansvar for et barn ændrer deres livssituation væsentligt. Nu skal de til at lære at håndtere et ungdomsliv, uddannelsesliv eller jobliv med et barn på armen. Dette er ofte meget svært at magte. Erfaringerne fra arbejds- og uddannelsesmarkedet er, at nogle af disse unge mødre har behov for at få et tilbud, inden barslen udløber. Et tilbud, der er designet ud fra mødrenes livsvilkår og behov for: at lære at takle et liv som mor, at skabe struktur i tilværelsen, at få styr på økonomien, at få skabt mening i og motivation for at skabe en selvstændig tilværelse som mor i uddannelse og job (Lolland Kommune, 2011). Derfor udviklede Lolland Kommune i 2008 projekt SAMSPIL.

FORMÅLET MED PROJEKTET

Formålet med projekt SAMSPIL har været at forhindre, at kvinderne under barsel mister deres psykiske overskud, netværk og personlige ambition om at være knyttet til uddannelses- og arbejdsmarkedet (Lolland Kommune, 2008). Hvis mødrene mister disse ting, risikerer den unge familie at komme ind i en negativ spiral, som kan medføre negativ social arv. Konkret har projekt SAMSPIL fokus på tre hovedområder:

- At styrke relationen mellem mor og barn
- At udvikle stærke sociale netværk omkring den unge mor
- At hjælpe den unge mor nærmere en uddannelse eller et arbejde.

EVALUERING AF PROJEKTET

Formålet med denne evaluering er at dokumentere projektets resultater med særlig fokus på ovenstående tre hovedområder.

For at kunne vurdere resultaterne af et projekt som SAMSPIL er det nødvendigt at spørge sig selv, om man ville have opnået de samme resultater uden den særlige indsats, som projekt SAMSPIL udgør. Derfor blev projektet fra begyndelsen tilrettelagt som et eksperiment med en tilhørende sammenligningsgruppe (kontrolgruppe): For hver ung mor, der deltog i projektet, skulle der således udpeges en ung mor, der ikke deltog i projekt SAMSPIL, men blot deltog i en almindelig mødregruppe. Derefter skulle der indhentes opfølgende data gennem både spørgeskemaer og kommunale oplysninger om:

- Omfanget af indberetninger
- Omfanget af sociale sager
- Årsager til og foranstaltninger i forbindelse med sociale sager
- Hvorvidt kvinderne kom på kontanthjælp efter barsel
- Hvorvidt de fik en revalideringssag
- Morens og barnets sundhedstilstand (kommunens sundhedsdata indhentet fra sundhedsplejerskernes hjemmebesøg).

Lolland Kommune havde ansvaret for selve dataindsamlingen, mens SFI har haft ansvaret for at udarbejde spørgeguide og definere, hvilke data der var relevante at inddrage i evalueringen. Disse data skulle således bruges til at give en valid vurdering af de mere langsigtede resultater af projekt SAMSPIL.

Foruden vurderingen af de langsigtede resultater blev der også via et spørgeskema, der blev uddelt til mødrene i SAMSPIL-grupperne lige efter gruppernes ophør (udgangsspørgeskema), samlet oplysninger ind om de mere umiddelbare vurderinger og resultater af projektet.

Som vi vil uddybe i kapitel 3, har det været vanskeligt at etablere og fastholde de enkelte grupper af unge mødre i projekt SAMSPIL, at få mødre til at deltage i kontrolgruppe og at foretage den efterfølgende dataindsamling. Datamaterialet bag denne rapport er derfor *meget lille* (der er 13, der har deltaget i projekt SAMSPIL, og 7, der ikke har (sammenligningsgruppen)), og det er derfor ikke muligt at sige noget statistisk sikkert på basis deraf. Evalueringens resultater skal derfor tages med dette forbehold.

For at kunne sige noget med større sikkerhed skulle projekt SAMSPIL gentages i større skala og med større systematik i dataindsamlingen.

RAPPORTENS OPBYGNING

I kapitel 2 redegør vi for indholdet i projekt SAMSPIL og i kapitel 3 for evalueringens data. Blandt andet sammenligner vi kvinderne i SAMSPIL-grupperne med kvinderne i sammenligningsgruppen med hensyn til en række baggrundsfaktorer. I kapitel 4 undersøger vi SAMSPIL-deltagernes oplevelser, ønsker og tilfredshed med SAMSPIL. Endelig ser vi i kapitel 5 på, hvordan SAMSPIL-deltagerne klarer sig på længere sigt sammenlignet med sammenligningsgruppen. Det skal dog understreges, at vi som nævnt ikke statistisk set kan sige, om forskellene skyldes SAMSPIL eller ej. Hvor procentsatser indgår, skal det holdes in mente, at umiddelbare store forskelle kan skyldes en enkelt kvindes placering, idet hver person vejer tungt, når der er tale om så få deltagere, som der er her.

HVAD ER SAMSPIL – INDHOLD OG GENNEMFØRELSE

HVAD ER SAMSPIL – BESKRIVELSE AF PROJEKTET

SAMSPIL er navnet på et udviklingsprojekt, som forløb i Lolland Kommune i perioden 2008-2012. SAMSPIL er et voksenpædagogisk tilbud til unge mødre uden arbejde eller ungdomsuddannelse. Tilbuddet fungerer som en udvidet mødregruppe, hvor kvinderne derfor også har deres barn med. I stedet for en standard-mødregruppe henvises mødre til SAMSPIL, som varetages af et team på to personer: en sundhedsplejerske og en familiekonsulent (Lolland Kommune, 2011, 2008). En standard-mødregruppe er ikke altid så homogen i forhold til alder, uddannelsesniveau og arbejdsmarkedstilknytning. I en standard-mødregruppe er der heller ikke en fagperson til at styre gruppens aktiviteter og initiere faste mødetidspunkter. I SAMSPIL-grupperne, derimod, planlægger teamets to medlemmer indholdet til hver mødegang og er overordnet tovholdere på dagen. En gang om ugen i ca. 3-4 timer, indtil barslen slutter, mødes mødre i SAMSPIL-grupperne. Til møderne får de desuden besøg udefra, fx af en diætist eller en boligrådgiver, hvis der er et specielt tema for dagen, eller der er opstået et bestemt behov (Lolland Kommune, 2011, 2008).

SÆRLIGE FOKUSOMRÅDER

Formålet med at mødes oftere og i længere tid end i standard-mødregupper er at støtte mødre i at få et psykisk overskud og en ambition om at være på uddannelses- og arbejdsmarkedet. Derudover understøttes barnets sundhedsmæssige udvikling og trivsel, ligesom relationen mellem mor og barn stimuleres. Ved at styrke relationen mellem mor og barn og støtte mødre i at føle tryk i moderrollen er håbet, at mødre får mod på at prøve udfordringer ud over moderskabet (Lolland Kommune, 2008).

SAMSPILs fokus er således på tre hovedpunkter:

- At styrke relationen mellem mor og barn
- At udvikle stærke sociale netværk omkring den unge mor
- At hjælpe den unge mor nærmere en uddannelse eller et arbejde.

Udgangspunktet for kommunikationen mellem den unge mor og teamet er en anerkendende tilgang, hvor det ene teammedlem er NLP-uddannet, og det andet teammedlem har en coachuddannelse, som lægger vægt på systematisk anerkendelse. Det teoretiske udgangspunkt for styrkelsen af relationen mellem mor og barn tager udgangspunkt i idéerne bag International Child Development Programme ICDP (se litteraturliste: ICDP). ICDP er et psykosocialt forebyggelsesprogram med otte samspilstemaer, som forældre eller professionelle, som arbejder med børn, kan tage udgangspunkt i:

- Tema 1: Vis positive følelser – at du er glad for barnet
- Tema 2: Tal med barnet om de ting, det er optaget af
- Tema 3: Juster dig i forhold til barnet, og følg dets udspil og initiativ
- Tema 4: Vis anerkendelse, og giv ros for det, barnet kan
- Tema 5: Hjælp barnet med at fange dets opmærksomhed, således at I får en fælles oplevelse af ting i omgivelserne
- Tema 6: Giv mening til barnets oplevelse af omverdenen ved at beskrive jeres fælles oplevelser og ved at vise følelser og entusiasme
- Tema 7: Uddyb og giv forklaringer, når du oplever noget sammen med barnet

- Tema 8: Hjælp barnet med at kontrollere sig selv ved at sætte grænser for det på en positiv måde, ved at vejlede det, vise positive alternativer og ved at planlægge sammen.

Alt i alt principper, som spiller godt op ad en moderne forståelse af det gode forældreskab, sådan som vi også ser det i en række forældreprogrammer. Ambitionen med ICDP-programmet er at styrke kommunikationen mellem barn og omsorgsperson samt at tage udgangspunkt i barnets egne ressourcer.

Der er i løbet af projektperioden blevet startet tre SAMSPIL-grupper. Gruppe 1 startede i april 2010 og sluttede september 2010. Denne gruppe bestod af otte mødre, hvoraf seks har svaret på udgangsskemaet. Gruppe 2 startede i oktober 2010 og sluttede april 2011. Denne gruppe bestod af fem mødre, hvoraf tre svarede på udgangsskemaet. Gruppe 3 blev tænkt som et kortere forløb for mødre, som allerede var et stykke inde i deres barsel (Lolland Kommune, 2011). Gruppen startede april 2011 og sluttede juli 2011. Denne gruppe bestod af 12 mødre, hvoraf fire svarede på det nævnte udgangsspørgeskema. Af de resterende otte deltagere i gruppe 3 var tre desuden gengangere fra gruppe 2.

HVAD FOREGÅR DER TIL SAMSPIL – TEMAER OG TILTAG

Bilag 1 viser detaljeret, hvad der foregik hver uge i SAMSPIL-grupperne samt logikkerne bag. Oplysningerne stammer fra logbøger, som teamet udfyldte efter hvert SAMSPIL-møde. Som det ses, er det ikke nøjagtig det samme, som er foregået i hver gruppe, idet der også er taget højde for de problematikker og behov, som mødrene individuelt kom med. I gruppe 1 blev der således diskuteret anbringelser af børn, idet to af mødrene selv havde været i plejefamilie under opvæksten, og en af mødrene aktuelt havde fået fjernet et barn. I gruppe 2 blev der diskuteret problematikker omkring alkohol, idet en af mødrene havde en kæreste med misbrugsproblemer. I gruppe 3 havde en af mødrene boet fem steder på 8 måneder, og gruppen fik derfor besøg af en boligrådgiver. Gennemgående temaer for grupperne har dog været:

- Diskussion af mødrenes netværk og overvejelser om, hvem de kan trække på

- Diskussioner af fremtidsplaner, især i forbindelse med uddannelse
- Bevidstgørelse om, hvordan man kommunikerer med sit barn og stimulerer dets udvikling
- Besøg af en diætist, så mødre lærer at lave sund mad
- En kreativ opgave (fx syning eller maling), så mødre får en succesoplevelse og bedre selvværd
- En udflugt, hvor hele dagen skal planlægges og organiseres.

For gruppe 3, som var designet til at være et kortere forløb for mødre, der allerede var et stykke inde i barslen, var der dog ikke en kreativ opgave. Desuden viste tidligere erfaring, at det var bedre at tale med den enkelte mor om hendes kommunikation med barnet i de situationer, hvor sådan en snak var relevant – i stedet for at skemalægge det som et tema, som hele mødregruppen skulle debattere. For hold 3 blev der derfor ikke skemalagt et sådant tema.

Indsatsen i SAMSPIL kan således overordnet beskrives som en mødregruppe, hvor unge kvinder mødes med andre i samme situation som dem selv: De er unge, uden for arbejdsmarkedet og uden en ungdomsuddannelse. Mødregruppen er desuden organiseret og initieret af professionelle og mødes oftere og i en længere periode end almindelige mødregrupper. Undervejs tages både temaer op, som de professionelle vurderer er vigtige, og temaer, som de unge selv bringer på banen (Lolland Kommune, 2008).

DATA

SAMSPIL-GRUPPERNE

Kriterierne for, at mødrene kunne være med i projekt SAMSPIL, var at:

- De var på barsel
- De var 25 år eller derunder
- De var tilmeldt jobcenteret som ledig
- De var uden en ungdomsuddannelse (som udgangspunkt)
- De ikke havde indsatskrævende psykiatriske diagnoser (fx skizofreni eller depression)¹
- De ikke allerede modtog en igangværende indsats iværksat under børne-/ungesektoren (kvinden måtte fx ikke have et stof- eller alkoholmisbrug eller være så dårligt fungerende som forælder, at det var nødvendigt at foretage en forældreevne-undersøgelse).

Visitationen til SAMSPIL fungerede ved, at teamledelsen fra børne-/ungesektoren, jobmarkedet og sundhedstjenesten mødtes med hver deres data og navnene på en gruppe kvinder, som de ud fra de ovennævnte kriterier havde udvalgt. Ved at kombinere viden fra de forskellige sektorer blev de kvinder, som passede bedst til at deltage i projekt SAM-

1. Hvorimod kvinder med ADHD, som typisk havde dårlige erfaringer fra skolen, godt kunne deltage.

SPIIL, valgt ud. Enkelte kvinder, som havde afsluttet en ungdomsuddannelse, men som ikke var i gang med videreuddannelse, var tilmeldt jobcenteret og havde en historie med ingen eller kortere ansættelser, blev også medtaget i SAMSPIL, selvom projektet som udgangspunkt var rettet mod kvinder uden ungdomsuddannelse.

SAMSPIL blev startet med et pilotprojekt i Nakskov i 2008 og 2009 (altså ikke en af de tre grupper, der indgår i denne evaluering). Her blev der inden for 40 uger henvist 19 mødre. Mødrene stoppede i projektet, når deres barsel sluttede. Dette betød, at fire mødre deltog i 8 måneder, fire mødre deltog i 3-7 måneder, og syv mødre deltog i 2 måneder. For de mødre, som deltog i 3-8 måneder, gik tre i gang med en uddannelse, én søgte job, én fik en praktikplads, én fik et job, én kom i aktivering, og én kom på højskole (Lolland Kommune, 2011).

På baggrund af pilotprojektet startede selve projekt SAMSPIL. Tanken var, at der skulle køre fire grupper med ca. otte deltagere i hver. Erfaringer gjorde det midlertidig klart, at visitationen til projektet skulle forbedres. Flere af de mødre, som blev henvist til projekt SAMSPIL, overholdt således ikke inklusionskriterierne. For flere var det desuden nødvendigt at lave en underretning, da deres evne til at takle rollen som mor var bekymrende (Lolland Kommune, 2011). Den første gruppe lukkede derfor, og tre nye grupper startede. I denne rapport kaldes disse tre nye grupper for gruppe 1, 2 og 3.

Det skulle vise sig at blive vanskeligt at motivere mødrene til frivilligt at deltage i projekt SAMSPIL – og hver gang ca. 25 mødre blev visiteret til SAMSPIL, var der således kun ca. otte, som tog imod tilbuddet – og af disse faldt yderligere nogle stykker fra undervejs (Lolland Kommune, 2011). Der er flere forklaringer på, at det har været svært at skaffe mødre til projektet. Nogle af mødrene havde en sundhedsplejerske, som kunne opfordre og motivere dem til at deltage, mens andre blot blev ringet op af en af SAMSPILs undervisere, som de ikke havde nogen personlig relation til. Det har givetvis været en medvirkende årsag til, at så mange mødre ikke ønskede at deltage i projektet. En anden forklaring er, at deltagelsen i SAMSPIL tager tid, og at transporten til SAMSPIL kan koste penge, hvis man bor et stykke væk fra, hvor SAMSPIL afholdes (Lolland Kommune, 2011). Endelig kan en forklaring være, at én af kvinderne i gruppe 1 fik fjernet det barn, hun var på barsel med, mens hun deltog i SAMSPIL. På trods af at aftalen i kommunen var, at de to professionelle fra teamet, som stod for at arrangere og afholde SAMSPIL,

ikke kunne bruges af kommunen i sociale sager, blev teamet alligevel kontaktet af socialrådgiveren i det givne tilfælde. Selvom teamet valgte at holde på sin tavshedspligt, rygtedes det gennem de unges kvinders netværk og ud i Nakskov by og opland, hvor kvinderne primært blev visiteret fra, at man risikerede at få fjernet sit barn ved at deltage i SAMSPIL. Af denne grund blev opstarten af gruppe 2 forsinket, da det var svært at få kvinder til at deltage i projektet.

For de, som blev i SAMSPIL-gruppen, indtil forløbet sluttede, og udfyldte et spørgeskema direkte herefter, har det ydermere været vanskeligt at få udfyldt et opfølgningsskema 1-1½ år efter samt at få trukket data fra kommunens registre vedrørende dem. Flere havde således skiftet telefonnummer til taletidskort, og 4 ud af 13 havde ydermere flyttet kommune, hvilket vanskeliggjorde opsporingen yderligere.

Alt i alt har projekt SAMSPIL efter projektets udløb haft tre SAMSPIL-grupper med i alt 13 deltagere, som har udfyldt mindst et spørgeskema. Desuden identificerede Lolland Kommune syv unge mødre, som ikke deltog i SAMSPIL, men fungerede som en sammenligningsgruppe.

SAMMENLIGNINGSGRUPPEN

Den oprindelige evalueringsmetode gik, som nævnt i kapitel 2, ud på at sammenligne indsatsgruppen (dvs. deltagerne i projekt SAMSPIL) med en sammenligningsgruppe. Sammenligningsgruppen skulle bestå af unge mødre, som opfyldte inklusionskriterierne, men som ikke havde deltaget i projekt SAMSPIL. Ud fra kommunens registre og sundhedsplejerskernes data skulle der for hver SAMSPIL-gruppe findes nogle tilsvarende mødre, som var sammenlignelige på en række baggrundsfaktorer, såsom alder, hvorvidt de havde haft en social sag, hvor mange børn de havde, hvorvidt de boede i byen eller i udkanten af byen, længste gennemførte uddannelse, antal års jobberfaring samt hvorvidt de ønskede at amme. Det er tilnærmelsesvis lykket at generere en sådan sammenligningsgruppe.

Desuden har vi fået adgang til de data, som sundhedsplejerskerne og jordmødrene noterer efter fødslen og ved de efterfølgende hjemmebesøg. Dataene dækker, om mor ønskede at amme, og om barnets spisning gik godt, hvordan samspelet mellem forældre og barn var, om barn og mor mentalt og fysisk havde det godt, samt hvilken

type hjem barnet kom til – var moren enlig, samboende med den biologiske far eller en anden mand, var der misbrugsproblemer osv. Ved at se på disse data, især de mere kvalitative, kan det med hensyn til samspil og trivsel konkluderes, at sammenligningsgruppen og SAMSPIL-grupperne umiddelbart minder nok om hinanden til, at en sammenligning mellem de to grupper er meningsfuld.

Når grupperne sammenlignes, skal man dog være opmærksom på, at udvælgelsen af mødre til SAMSPIL ikke har været fuldstændig tilfældig blandt mødre med ens baggrundskarakteristika. Eftersom udvælgelsen til projektet ikke er tilfældig, idet der skal ske en visitation, og de, som visiteres, skal acceptere tilbuddet om at deltage i projektet, ville den bedste forskningsmæssige løsning være at ”kontrollere” for mødrenes forskellige karakteristika ved en såkaldt ”matching”. I en matching ville der for hver enkelt SAMSPIL-deltager findes en kontrolperson til sammenligningsgruppen, som på matchingkriterierne var ens – dvs. havde samme alder, samme antal års uddannelse, samme antal års arbejdsmarkedserfaring, samme familiestruktur osv.

På grund af det lille antal kvinder har det ikke været muligt at lave så præcis en sammenligningsgruppe. I stedet sammenligner vi SAMSPIL-deltagerne med en gruppe kvinder, som overordnet set minder nok om SAMSPIL-deltagerne til, at en sammenligning er meningsfuld. Matching giver desuden også kun mening, hvis antallet af kvinder er så stort, at forskelle i outcomes (fx arbejdsmarkedsdeltagelse) mellem projektdeltagere og sammenligningsgruppe kan siges ikke blot at være et resultat af tilfældigheder, men derimod et resultat af projekt SAMSPIL. For at man skal kunne sige noget om det, bliver man dog nødt til at have langt flere deltagere, end der endte med at være i SAMSPIL-grupperne og i sammenligningsgruppen. Med det antal deltagere, som vi har til rådighed i denne evaluering, kan vi derfor udelukkende pege på tendenser – uden statistisk at kunne vurdere, om forskelle skyldes projekt SAMSPIL eller tilfældigheder.

DATAKILDER

Tanken har været at give deltagerne i projekt SAMSPIL et *udgangsspørgeskema*, lige når deres SAMSPIL-gruppe sluttede, samt et *opfølgende spørgeskema* ca. 1 år efter afslutningen af deres SAMSPIL-gruppe. De to spør-

geskemaer skulle således måle deltagernes umiddelbare tilfredshed og oplevelse af SAMSPIL-grupperne samt de mere langsigtede konsekvenser af SAMSPIL-projektet – herunder om deltagerne kom i uddannelse eller i arbejde. For at se om deltagelsen i SAMSPIL har haft en positiv indvirkning, skal deltagernes udvikling dog som nævnt holdes op imod, hvordan udviklingen ville have været uden den ekstra indsats i form af projekt SAMSPIL. Derfor har sammenligningsgruppen også fået et spørgeskema magen til opfølgningsspørgeskemaet, således at SAMSPIL-gruppens og sammenligningsgruppens udvikling kan sammenlignes.

Ud over spørgeskemaerne samt de data, der som nævnt ovenfor blev brugt til at generere sammenligningsgruppen, har vi haft adgang til kommunale data på såvel SAMSPIL- som sammenligningsgruppen for at vurdere nogle af langsigtsmålene. Vi har blandt andet haft adgang til oplysninger om omfanget af indberetninger og sociale sager samt årsager til og foranstaltninger i forbindelse med disse sager, hvorvidt mødrene kom tilbage på kontanthjælp, og om de fik en revalideringssag.

Tabel 3.1 giver en oversigt over, hvornår de forskellige SAMSPIL-grupper og sammenligningsgruppen er blevet undersøgt.

TABEL 3.1

Oversigt over, hvornår de forskellige SAMSPIL-grupper og sammenligningsgruppen er blevet undersøgt.

	SAMSPIL- periode	Udgangsskema	Opfølgningsskema	Opfølgning, kom- munale data
Gruppe 1	april 2010 - september 2010	september 2010	januar 2012	november 2012
Sammenlignings- gruppe 1			januar 2012	november 2012
Gruppe 2	oktober 2010 - april 2011	april 2011	maj 2012	november 2012
Sammenlignings- gruppe 2			maj 2012	november 2012
Gruppe 3	april 2011 - juli 2011	juli 2011	august 2012	november 2012
Sammenlignings- gruppe 3			august 2012	november 2012

Tabel 3.2 giver en oversigt over antal mødre, som er med i evalueringen, samt datakilder på hver enkelt. Det fremgår af tabellen, at der samlet set er 13 mødre, som har svaret på udgangsspørgeskemaet, da deres SAMSPIL-gruppe var slut, samt ni, som har svaret på opfølgningsskemaet. Endelig har vi syv mødre, som fungerer som sammenligning.

TABEL 3.2

Oversigt over datakilder for de enkelte deltagere i undersøgelsen.

Deltager	Gruppe	Udgangsspørgeskema	Opfølgningsskema	Sundhedsplejerskernes data	Kommunale data	Flyttet
1	SAMSPIL 1	x		x	x	
2	SAMSPIL 1	x		x	x	
3	SAMSPIL 1	x	x	x		x
4	SAMSPIL 1	x		x		x
5	SAMSPIL 1	x	x	x	x	
6	SAMSPIL 1	x	x	x	x	
7	SAMSPIL 2	x	x	x	x	
8	SAMSPIL 2	x		x	x	
9	SAMSPIL 2	x	x	x		x
10	SAMSPIL 3	x	x	x		x
11	SAMSPIL 3	x	x	x	x	
12	SAMSPIL 3	x	x	x	x	
13	SAMSPIL 3	x	x	x	x	
14	Sammenligning 1		x	x	x	
15	Sammenligning 1		x	x	x	
16	Sammenligning 1		x	x	x	
17	Sammenligning 2		x	x	x	
18	Sammenligning 2		x	x	x	
19	Sammenligning 3		x	x		x
20	Sammenligning 3		x	x	x	

SAMSPIL-GRUPPERNE VS. SAMMENLIGNINGSGRUPPEN

Tabel 3.3 giver en oversigt over de forskellige baggrundsvariable for at tydeliggøre, at SAMSPIL og sammenligningsgruppen minder nok om hinanden til, at en sammenligning er meningsfuld. Det skal bemærkes, at der ikke har været alle oplysninger på alle kvinderne, hvilket dog primært er slået igennem i oplysningerne om uddannelse. Når der regnes i procent her – og alle andre steder i rapporten – udregnes procenterne således ud fra det samlede antal kvinder, som der er oplysninger på for det konkrete spørgsmål. Hvor mange kvinder det er, fremgår løbende i rapporten, når svarene på de enkelte spørgsmål gennemgås.

Mens gennemsnitsalderen for SAMSPIL-deltagerne er 21 år, er gennemsnitsalderen for sammenligningsgruppen 22 år – her ligger de to grupper således tæt på hinanden.

Før projekt SAMSPIL startede, havde 25 pct. af SAMSPIL-deltagerne en social sag (tre kvinder), mens 14 pct. (en kvinde) fra sammenligningsgruppen havde en sag.

TABEL 3.3

Oversigt over baggrundskarakteristika for mødrene. Alder og procent.

	SAMSPIL-grupperne	Sammenligningsgruppen
Gennemsnitsalder	21	22
10. klasse eller derunder	63	50
Førstegangsmødre	85	71
Bor i byen	60	60
Sociale sager	25	14
Bor med deres mor og far	54	86
Moren ønsker at amme	100	86
Noget at bemærke om morens psykiske tilstand de første 3 måneder	38	29
Noget at bemærke om forældre-barn-samspillet de første 3 måneder	38	14
Noget at bemærke om barnets signaler/reaktioner de første 3 måneder	23	0
Antal (procentgrundlag)	8-13	5-7

Anm.: "Noget at bemærke": Data fra sundhedsplejerskernes hjemmebesøg, hvis ikke alt er, som det bør være – eller der bør være mere opmærksomhed på emnet.

Antal (procentgrundlag): svarprocenten varierer fra spørgsmål til spørgsmål.

Kilde: Oplysninger fra Lolland Kommunes registre.

For de mødre, hvor det har været muligt for os at finde højeste gennemførte uddannelsestrin (otte fra SAMSPIL-grupperne og fem fra sammenligningsgruppen), har omkring halvdelen taget 10. klasse eller derunder.

Langt de fleste var førstegangsmødre, men to fra hhv. SAMSPIL-grupperne (15 pct.) og sammenligningsgruppen (29 pct.) havde et barn i forvejen.

Ud fra sundhedsplejerskernes data kan vi følge det første år i barnets udvikling. Sundhedsplejerskernes data stammer fra etableringsbesøget, første gang familien får besøg efter fødslen, samt fra hjemmebesøg, når barnet er hhv. 2-3 måneder, 4-6 måneder og 8-10 måneder gammelt. Dataene dækker emner som morens psykiske tilstand, forældre-barn-kontakt samt barnets signaler og reaktioner. Idet ikke alle mødre startede i SAMSPIL, lige efter at deres barsel var begyndt, ser vi kun på familiens situation *efter* de 3 måneder som en mulig konsekvens af SAMSPIL. For de *første* 3 måneder i barnets levetid opfatter vi familiens situation som en del af familiens baggrundskarakteristika. Det vil sige karakteristika, vi kan sammenligne for at se, om familierne i SAMSPIL-

grupperne og sammenligningsgruppen mindede om hinanden, *før* projekt SAMSPIL gik i gang.

Ud fra sundhedsplejerskens data kan vi se, at 54 pct. af SAMSPIL-deltagerene (syv mødre) boede med den biologiske far ved etableringsbesøget. 86 pct. (seks mødre) i sammenligningsgruppen boede ligeledes med den biologiske far, og sammenligningsgruppen boede således i højere grad i kernefamilier lige efter barnets fødsel, mens mødrene i SAMSPIL i højere grad var enlige allerede meget tidligt.

Alle SAMSPIL-deltagerne ønskede desuden at amme, om end det ikke lykkedes at komme rigtigt i gang for fire af dem. I sammenligningsgruppen ønskede 14 pct. (en mor) ikke at amme, og en gjorde det kun kortvarigt.

Sundhedsplejerskernes papirer er bygget op sådan, at sundhedsplejerskerne for hvert emne (fx ”morens psykiske tilstand”) kan vælge at afkrydse ”intet at bemærke”. Hvis der er noget bekymrende at bemærke, kan de vælge en række faste punkter (for ”morens psykiske tilstand” er disse fx ”ked af det/trist”, ”angst” osv.). For alle emner er kategorien ”andet” desuden en mulighed, og det er den kategori, som oftest benyttes. For 38 pct. af SAMSPIL-deltagere (fem mødre) er der noget at bemærke om morens psykiske tilstand, ligesom der for 38 pct. er noget at bemærke om forældre-barn-sammenspillet. Endelig er der for 23 pct. (tre mødre) noget at bemærke om barnets signaler og reaktioner. For sammenligningsgruppen er der tilsvarende noget at bemærke for 29 pct. (to kvinder) om morens psykiske tilstand, noget at bemærke for 14 pct. af kvinderne (en mor) om forældre-barn-sammenspillet og intet at bemærke om barnets signaler og reaktioner.

Rent geografisk var der både folk i SAMSPIL-grupperne og sammenligningsgruppen, som kom fra byen – og uden for byen. Dette geografiske aspekt er undersøgt, da det kan opfattes som en barriere at skulle møde op i SAMSPIL-grupperne en gang om ugen, hvis man bor på landet uden god adgang til offentlig transport, og fordi det ses som en barriere for uddannelse/arbejde efter endt barsel.

Som det ses af det foregående, minder de to grupper langt hen ad vejen om hinanden. Når det kommer til morens psykiske tilstand, forældre-barn-sammenspil samt barnets signaler og reaktioner har der oftere været noget at bemærke for SAMSPIL-deltagerne – hvilket dog også kan være en af årsagerne til, at de blev og lod sig blive visiteret til projekt SAMSPIL til at begynde med. Dette skal derfor holdes in mente,

når man senere sammenligner SAMSPIL-grupperne med sammenligningsgruppen. Overordnet set er der dog grund til at tro, at de to grupper minder tilstrækkeligt om hinanden til, at en fornuftig sammenligning kan finde sted.

I kapitel 4 gennemgår vi resultaterne fra kvindernes besvarelser af spørgeskemaerne og de kommunale data, hvor disse giver nye oplysninger. Vi begynder med en slags ”brugerundersøgelse” og undersøger kvindernes tilfredshed og oplevelse af at deltage i SAMSPIL. Dernæst ser vi på, hvordan kvinderne klarer sig langsigtet med særligt fokus på de tre overordnede hovedpunkter, som SAMSPIL skulle påvirke:

- Relationen mellem mor og barn
- Sociale netværk omkring den unge mor
- Den unge mors uddannelse eller et arbejde.

DELTAGERNES TILFREDSHED MED PROJEKT SAMSPIL

I dette kapitel gennemgår vi de udgangsspørgeskemaer, som mødrene udfyldte, umiddelbart efter at deres SAMSPIL-gruppe sluttede. 13 kvinder har svaret, og det er disse besvarelser, dette kapitel bygger på. Når vi undersøger kvindernes egne oplevelser af projekt SAMSPIL, skyldes det, at SAMSPIL bygger på frivillig mødedeltagelse samt aktiv deltagelse i forhold til at skabe netværk med hinanden og dele erfaringer med hinanden. Ydermere er idéen med SAMSPIL, at det skal være et rum, hvor kvinderne kan få sparring i forhold til problemer og bekymringer. For at SAMSPIL skal have en gavnlig virkning for deltagerne, er det således vigtigt, at projektet møder kvindernes behov, og at de føler sig velkomne og trygge nok til at deltage i diskussionerne. Endelig er det vigtigt, at der ikke er barrierer for deltagelse, såsom oplevelsen af for lang afstand, mangel på tid osv.

Som det fremgår af tabel 4.1, har langt de fleste deltagere (85 pct., dvs. 11 mødre) ifølge eget udsagn været til SAMSPIL-møderne flere gange om måneden, mens 15 pct., dvs. to mødre, var der hver gang.

TABEL 4.1

Mødrene fordelt efter, hvor ofte de deltog i SAMSPIL-møderne, selvrapporteret. Procent.

	Pct.
Hver gang	15
Flere gange om måneden	85
Antal (procentgrundlag)	13

Kilde: Udgangsspørgeskema besvaret af deltagere i SAMSPIL. Egne beregninger.

Mens én deltager ikke mente, at hun havde haft gavn af SAMSPIL-grupperne (8 pct.), følte otte mødre, at de havde fået ”meget gavn” af SAMSPIL (62 pct.), og fire mødre, at de havde fået ”lidt gavn” (31 pct.) (se tabel 4.2). Næsten alle deltagere i SAMSPIL, som har svaret på spørgeskemaet, deltog således ofte og følte nytte af projektet.

TABEL 4.2

Mødrene fordelt efter, hvor meget gavn de mener, de har haft af SAMSPIL-grupperne. Procent.

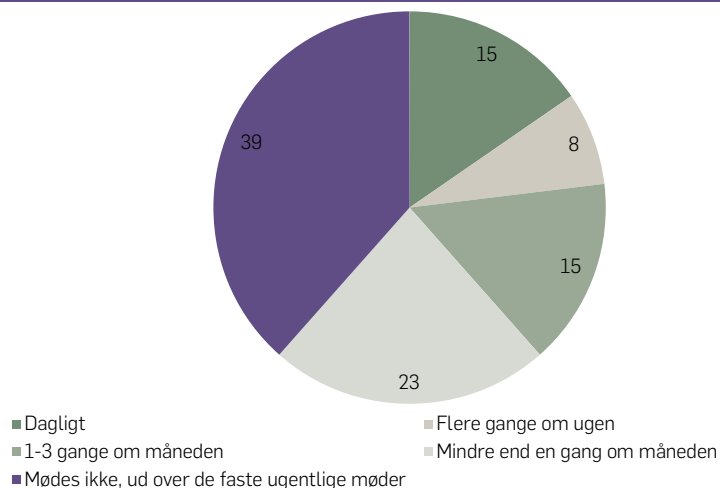
	Pct.
Ja, meget gavn	62
Ja, lidt gavn	31
Nej, ingen gavn	8
Antal (procentgrundlag)	13

Kilde: Udgangsspørgeskema besvaret af deltagere i SAMSPIL. Egne beregninger.

Et af formålene med SAMSPIL er, at de unge kvinder får mulighed for at danne sig et netværk med andre i samme situation som dem selv. Det er derfor positivt, at de fleste (otte mødre, dvs. 61 pct.) sås med andre deltagere fra SAMSPIL-grupperne ud over de faste ugentlige møder – omend hyppigheden varierede fra daglig kontakt til at ses mindre end en gang om måneden (se figur 4.1).

FIGUR 4.1

Mødrene fordelt efter, hvor ofte de mødes med andre SAMSPIL-deltagere, ud over de faste ugentlige møder. Procent.

Anm.: Antal = 13.

Kilde: Udgangsspørgeskema besvaret af deltagere i SAMSPIL. Egne beregninger.

Vi har spurgt deltagerne om, hvorvidt de er enige i, at et projekt som SAMSPIL skal kunne bruges til at:

- Få råd og vejledning om børn
- Få jævnaldrende venner i samme situation
- Kunne diskutere problemer og usikkerheder
- Tale om fremtidsdrømme
- Få praktiske råd, i forbindelse med at barslen slutter
- Få idéer til, hvad man kan lave arbejds- og uddannelsesmæssigt, når barslen slutter.

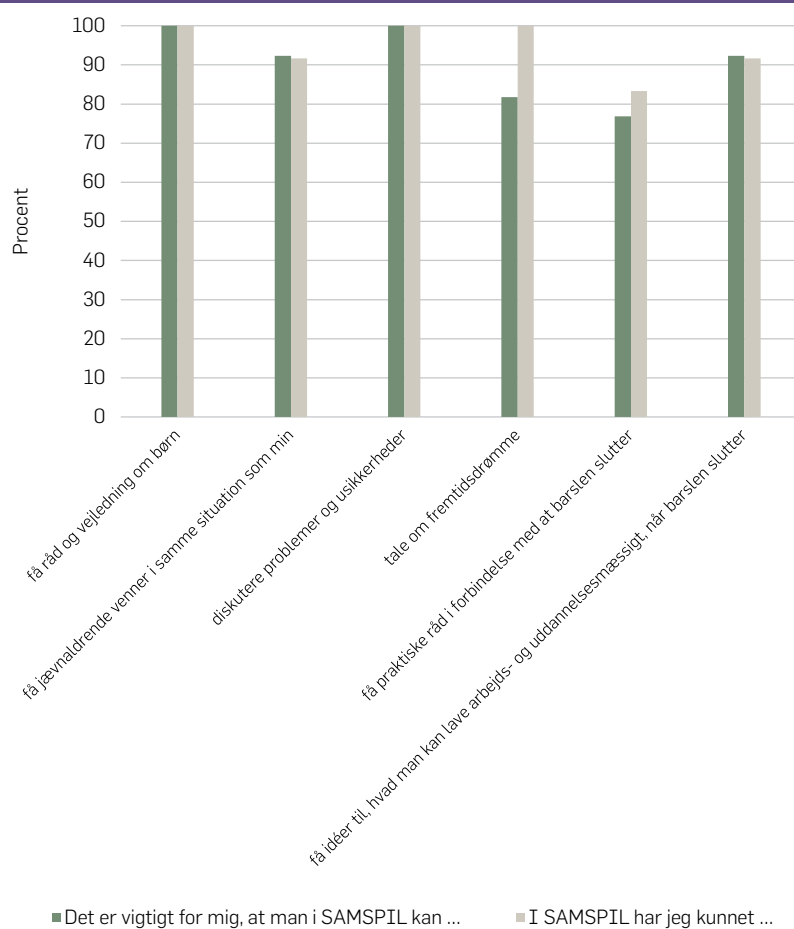
Deltagerne er desuden blevet spurgt om, hvorvidt de selv har kunnet bruge SAMSPIL til disse ting. Resultaterne ses af figur 4.2, og det fremgår af figuren, at langt de fleste er ”helt enig” eller ”overvejende enig” i, at disse emner er vigtige, samt at de mener, at de har kunnet bruge SAMSPIL-projektet til netop sådanne ting.

Der var kun én deltager (i gruppe 1), som havde et emne, hun gerne ville have talt om, og som ikke blev dækket af SAMSPIL, nemlig

børnesygdomme. Dette emne blev derfor taget op i den efterfølgende gruppe (gruppe 2).

FIGUR 4.2

Andelen af mødre, der mener, at SAMSPIL burde kunne bruges til en række forskellige ting, og andelen, som mener, at SAMSPIL faktisk har kunnet bruges til dette. Procent.

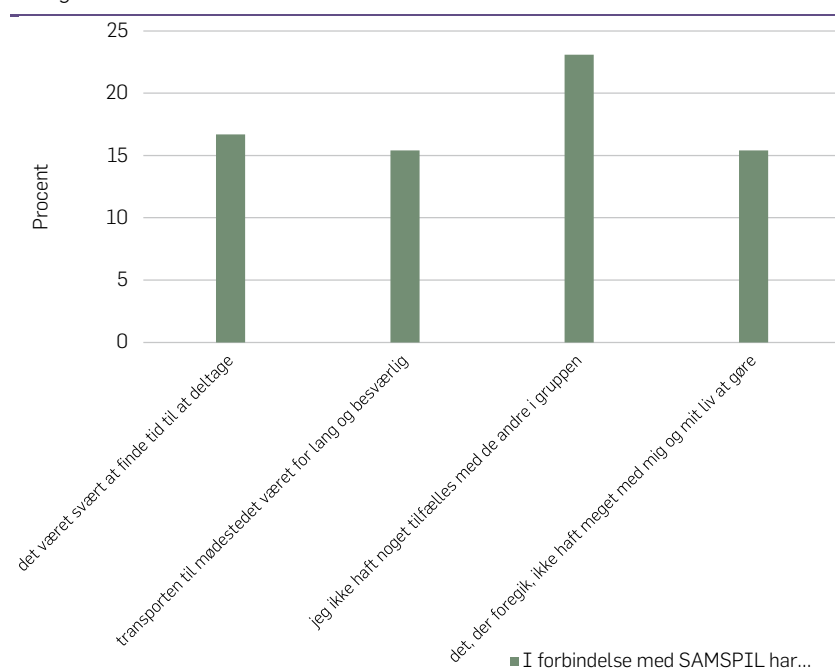
Anm.: I figuren indgår de mødre, som har svaret "enig" eller "helt enig" til spørgsmålene. Bemærk, at antal besvarelser omhandlende, hvad det er vigtigt, at SAMSPIL kan, er 13, mens der kun er 12, som har svaret på, hvad SAMSPIL rent faktisk kunne bruges til. Hver besvarelse vejer således tungere, når det drejer sig om, hvad SAMSPIL kunne bruges til. For eksempel er der lige mange (10), som mener, at det er vigtigt at kunne få praktiske råd i forbindelse med barslens slutning, og som også mener, at SAMSPIL kunne bruges til dette.

Kilde: Udgangsspørgeskema besvaret af deltagere i SAMSPIL. Egne beregninger.

Endelig er kvinderne blevet spurgt om nogle af de barrierer, som kan optræde, når man skal deltage i et projekt som SAMSPIL (se figur 4.3). Mens mellem 15 og 23 pct. (2-3 kvinder ved hvert spørgsmål) erklærer sig enige i, at der var visse barrierer, som fx tid, transport og indholdet i projekt SAMSPIL, erklærer de fleste sig helt uenige eller overvejende uenige.

FIGUR 4.3.

Andelen af mødre, som erklærer sig "helt enig" eller "overvejende enig" i en række udsagn. Procent.

Anm.: Antal (procentgrundlag): 12-13.

Kilde: Udgangsspørgeskema besvaret af deltagere i SAMSPIL. Egne beregninger.

Overordnet set er deltagerne tilfredse med SAMSPIL-projektet. 11 deltagere ville således anbefale et projekt som SAMSPIL til andre unge mødre i samme situation, mens to mødre, fra to forskellige hold, ikke ville. Ingen af de to har dog givet en forklaring. Her skal det også bemærkes, at flere er faldet fra SAMSPIL-grupperne undervejs – og at de mødre, som er fortsat i SAMSPIL og har besvaret spørgeskemaer, således må antages at være blandt de mere tilfredse deltagere, som har følt sig mødt og ikke har oplevet barrierer for deltagelse, som var så voldsomme, at de stoppede i projektet.

LANGSIGTEDE KONSEKVENSER

Som sagt har projekt SAMSPIL haft tre overordnede fokusområder:

- Relationen mellem mor og barn
- Sociale netværk omkring den unge mor
- Den unge mors uddannelse eller et arbejde.

I det følgende kapitel gennemgår vi derfor kvindernes situation i forhold til disse tre overordnede fokusområder og ser på, hvornår og hvordan SAMSPIL-gruppen klarer sig anderledes end sammenligningsgruppen. Kapitlet er primært baseret på svar fra de ni mødre fra SAMSPIL, som har svaret på opfølgningsspørgeskemaet 1-1½ år efter SAMSPIL, samt de syv mødre fra sammenligningsgruppen, som har svaret på et tilsvarende skema.

ROLLEN SOM MOR OG TILHØRENDE UDFORDRINGER

En tanke bag SAMSPIL-projektet har været, at man – ved at støtte de unge mødre i at føle tryk i rollen som mor – kan give dem mod på også at prøve kræfter med udfordringer ud over moderskabet. Vi har derfor spurgt de unge kvinder om, hvorvidt de gerne vil have et barn til

og i givet fald hvornår. 7 ud af de 9 mødre (78 pct.), som har svaret på opfølgningsskemaet, vil gerne have et barn til, mens én er i tvivl, og én ikke vil. Dette billede afviger ikke fra billedet hos sammenligningsgruppen, hvor 5 ud af 7 (71 pct.) gerne vil have endnu et barn. Af tabel 5.1 fremgår det, hvornår mødrene planlægger at få endnu et barn. Mens to fra sammenligningsgruppen allerede har fået et barn til eller er gravide, er dette ikke tilfældet for nogen af deltagerne i indsatsgruppen. Denne tendens kan være et udtryk for, at SAMSPIL-deltagerne er trygge nok i rollen som mor til gerne at ville have flere børn på et tidspunkt – men ikke udelukkende er fokuseret på at skabe sig en familie med flere børn.

TABEL 5.1

Mødrene, som gerne vil have flere børn, fordelt efter, hvornår de gerne vil have et barn mere. Særskilt for SAMSPIL-grupperne og sammenligningsgruppen. Antal.

	SAMSPIL-grupperne	Sammenligningsgruppe
Har fået et barn til	0	1
Er gravid igen	0	1
Inden for de næste 2 år	3	1
Ved ikke	2	2
Andet	2	0
Antal (procentgrundlag)	7	5

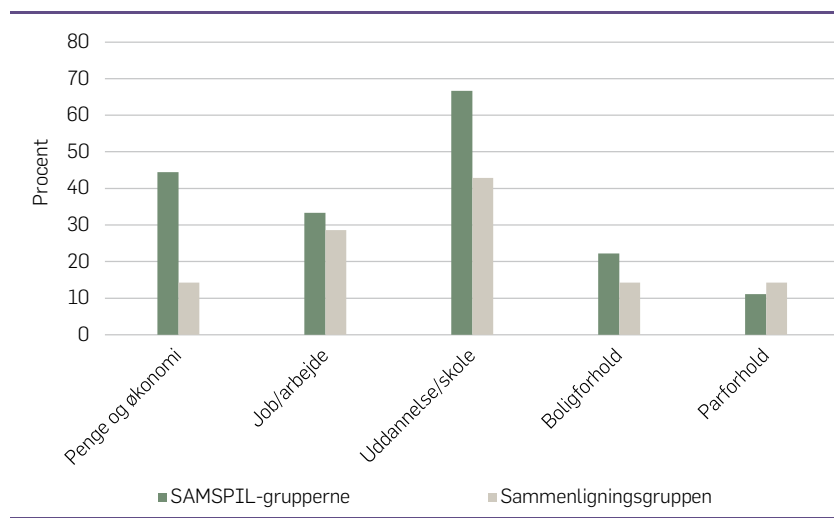
Kilde: Opfølgningsspørgeskema besvaret af deltagere i SAMSPIL samt af sammenligningsgruppen. Egne beregninger.

På spørgsmålet om, hvorvidt det har givet problemer at få et barn på dette tidspunkt i deres liv, svarer 7 ud af de 9 (78 pct.) i SAMSPIL-grupperne ”ja, visse”. Tilsvarende mener 4 ud af 7 (57 pct.) af sammenligningsgruppen, at det har skabt visse problemer. De fleste mener således, at det har skabt visse problemer at blive mor på det tidspunkt, som de gjorde. Som det ses af figur 5.1, spænder problemerne fra penge og økonomi (44 pct. fra SAMSPIL-grupperne, dvs. fire mødre, oplever dette), job og arbejde (33 pct. fra SAMSPIL-grupperne, dvs. tre mødre), uddannelse og skole (67 pct. fra SAMSPIL-grupperne, dvs. seks mødre), boligforhold (22 pct. fra SAMSPIL-grupperne, dvs. to mødre), parforhold (11 pct. fra SAMSPIL-grupperne, dvs. én kvinde) eller ”andet” (33 pct., dvs. tre mødre). Ud af de ni SAMSPIL-deltagere er uddannelse således det område, flest (to tredjedele) peger på, hvor det at blive tidlig mor har givet visse problemer. I sammenligningsgruppen er det ligeledes uddannelse, som flest vurderer til at være det punkt, hvor det at blive mor har givet visse problemer. Resultaterne peger således på, at især SAMSPIL-deltagerne, men også sammenligningsgruppen, er opmærk-

somme på deres uddannelse og oplever moderskabet som sættende visse begrænsninger i forhold til denne.

FIGUR 5.1

Andelen af mødre, der mener, at det har givet visse problemer at blive mor på det givne tidspunkt. Særskilt for SAMSPIL-grupperne og sammenligningsgruppen. Procent.

Anm.: Antal (procentgrundlag): 9 i SAMSPIL-gruppen, 7 i sammenligningsgruppen.

Kilde: Opfølgningsspørgeskema besvaret af deltagere i SAMSPIL-grupperne og af sammenligningsgruppen. Egne beregninger.

Ser vi på de observationer, som sundhedsplejerskerne har gjort, når de har været på besøg hos familierne i barnets 4.-10. levemåned (tabel 5.2), ses det, at der er bemærkninger om forældre-barn-samspil for 17 pct. (dvs. hos 2 mødre ud af 12) af SAMSPIL-mødrene, mens der intet er at bemærke i sammenligningsgruppen. Med hensyn til barnets signaler og reaktioner er der noget at bemærke ved 25 pct. af SAMSPIL-børnene (3 børn ud af 12) og 17 pct. af sammenligningsgruppens børn (1 ud af 6 børn). Sammenligningsgruppen synes således ifølge sundhedsplejerskerne at klare situationen og udfordringerne lidt bedre end mødrene i projekt SAMSPIL.

Ser man på udviklingen over tid – fra barnets første 3 levemåned (tabel 3.3) til deres 4.-10. levemåned (tabel 5.2) – falder problemtyngden hos SAMSPIL-mødrene, både med hensyn til morens psykiske tilstand og forældre-barn-samspil. For sammenligningsgruppen faldt

problemtyngden både i forhold til morens psykiske tilstand og forældre-barn-samspil, mens den til gengæld steg med hensyn til barnets signaler og reaktioner. Ved 4.-10. levemåned er der således noget at bemærke for 1 ud af de 6 mødre i sammenligningsgruppen, som vi har data på, med hensyn til barnets signaler og reaktioner, hvor der intet var at bemærke for nogen i sammenligningsgruppen i barnets første 3 levemåned. På grund af det lille datamateriale, kan vi dog ikke sige, om dette ene tilfælde er en tilfældighed.

TABEL 5.2

Andelen af mødre, hvor sundhedsplejerskerne har noteret, at der er noget at bemærke i perioden, hvor barnet er 4-10 måneder. Særskilt for SAMSPIL- og sammenligningsgruppen. Procent.

	SAMSPIL-grupperne	Sammenligningsgruppen
Noget at bemærke om morens psykiske tilstand efter 3 måneder	0	0
Noget at bemærke om forældre-barn-samspil efter 3 måneder	17	0
Noget at bemærke om barnets signaler /reaktioner efter 3 måneder	25	17
Antal (procentgrundlag)	12	6

Anm.: "Noget at bemærke": Data fra sundhedsplejerskernes hjemmebesøg, hvis ikke alt er, som det bør være – eller der bør være mere opmærksomhed på emnet.

Kilde: Oplysninger fra Lolland Kommunes registre.

For flere af mødrene kan vi også bruge de kommunale data til at se, hvordan de klarer sig efter at have deltaget i projekt SAMSPIL. Af de kommunale data fremgår det, at 4 ud af de 10 SAMSPIL-kvinder, vi har kommunale data på, fik en social sag (dvs. 40 pct.), hvilket i et enkelt tilfælde endte med en anbringelse af barnet. Tilsvarende fik 2 ud af 7 (29 pct.) i sammenligningsgruppen en social sag. For SAMSPIL-deltagerne handlede sagerne om misbrug hos barnets far eller bekymring for barnets trivsel. For én i sammenligningsgruppen handlede det om misbrug hos faren, mens det i et tilfælde handlede om, at dagplejen var bekymret. Denne mor flyttede senere fra kommunen, da hun var bange for barnets far.

NETVÆRK

Det andet fokusområde for projekt SAMSPIL er at fastholde og etablere sociale netværk rundt om kvinderne – netværk, som kan risikere at gå tabt,

hvis kvinderne isolerer sig i moderrollen. Et stærkt netværk kan desuden være en støtte i hverdagen, hvor kvinderne både skal til at finde sig til rette som mor og komme i gang med enten uddannelse eller arbejde.

I det følgende undersøger vi derfor, om mødrene dannede netværk med de andre fra SAMSPIL-grupperne. Vi ser også nærmere på deres kontakt til deres øvrige netværk og deres vurdering af dette netværk. Vi undersøger, hvilke prioriteter kvinderne har i forhold til deres netværk og ungdomsliv – og så ser vi på, hvor mange mødre der føler sig ensomme og ikke har nogen sociale relationer at trække på.

4 ud af 9 (44 pct.) af SAMSPIL-deltagere mødes stadig med andre fra SAMSPIL-gruppen, efter at SAMSPIL sluttede (se tabel 5.3). Til sammenligning mødes 4 ud af 7 i sammenligningsgruppen stadig med personer fra deres mødregruppe (57 pct.). SAMSPIL-deltagerne mødes således ikke markant mere end deltagerne i almindelige mødregrupper.

TABEL 5.3

Andelen af mødre, som stadig ses med de andre deltagere i hhv. SAMSPIL-gruppe og traditionel mødregruppe 1-1,5 år efter gruppens afslutning. Særskilt for SAMSPIL-grupperne og sammenligningsgruppen. Procent.

	SAMSPIL-grupperne	Sammenligningsgruppen
Mødes stadig med andre fra mødregruppen	44	57
Antal (procentgrundlag)	9	7

Kilde: Opfølgningsspørgeskema besvaret af deltagere i SAMSPIL og af sammenligningsgruppen. Egne beregninger.

Ser man på, hvem mødrene kan trække på i deres netværk (tabel 5.4), er det en tredjedel (tre mødre eller 33 pct.) fra SAMSPIL-grupperne, som stadig er sammen med barnets biologiske far. Til sammenligning er 5 ud af 7 (71 pct.) i sammenligningsgruppen stadig sammen med barnets biologiske far. Mens der således i begge grupper er par, som er gået fra hinanden efter barnets fødsel (dvs. efter starten af projektet, se tabel 3.3), er der stadig færre SAMSPIL-deltagere, som er sammen med barnets biologiske far, end i sammenligningsgruppen.

TABEL 5.4

Andelen af mødre, som stadig er sammen med barnets biologiske far 1-1,5 år efter gruppens afslutning. Særskilt for SAMSPIL-grupperne og sammenligningsgruppen. Procent.

	SAMSPIL-grupperne	Sammenligningsgruppen
Er stadig sammen med barnets far	33	71
Antal (procentgrundlag)	9	7

Kilde: Opfølgningsspørgeskema besvaret af deltagere i SAMSPIL, samt af sammenligningsgruppen. Egne beregninger.

Vi har spurgt mødre om deres kontakt til deres netværk, herunder egne forældre, søskende, venner, barnets biologiske far og barnets biologiske fars familie. Kontakt defineres i denne sammenhæng som, at man dagligt eller flere gange ugentlig ses eller holder kontakt via fx telefon, sms, chat eller Facebook. Resultatet fremgår af tabel 5.5. Mens der holdes hyppig kontakt med de unge kvinders egen mor, søskende og venner (og barnets far for sammenligningsgruppen), spiller mødrenes egen far og resterende familie ikke en stor rolle. Alle mødre har desuden kontakt med én fra deres netværk minimum en gang om ugen.

TABEL 5.5

Andelen af mødre, som har kontakt med forskellige personer i deres netværk dagligt eller flere gange ugentligt. Særskilt for SAMSPIL-grupperne og sammenligningsgruppen. Procent.

	SAMSPIL-grupperne	Sammenligningsgruppen
Deres mor	89	71
Deres far	33	29
Deres søskende	67	43
Barnets far	44	86
Barnets fars forældre	22	43
Barnets fars søskende	22	29
Anden familie	11	29
Venner/bekendte	67	71
Ny kæreste/mand	11	14
Ny kæreste/mands familie	0	0
Antal (procentgrundlag)	9	7

Kilde: Opfølgningsskema besvaret af deltagere i SAMSPIL, samt af sammenligningsgruppen. Egne beregninger.

Det er ikke kun mængden af kontakt, som er vigtig, når man skal se på mødrenes netværk. Meget kontakt er ikke altid lig med god kontakt, og vi undersøger derfor, hvordan kvinderne selv vurderer deres kontakt til deres forældre, søskende og barnets biologiske far.

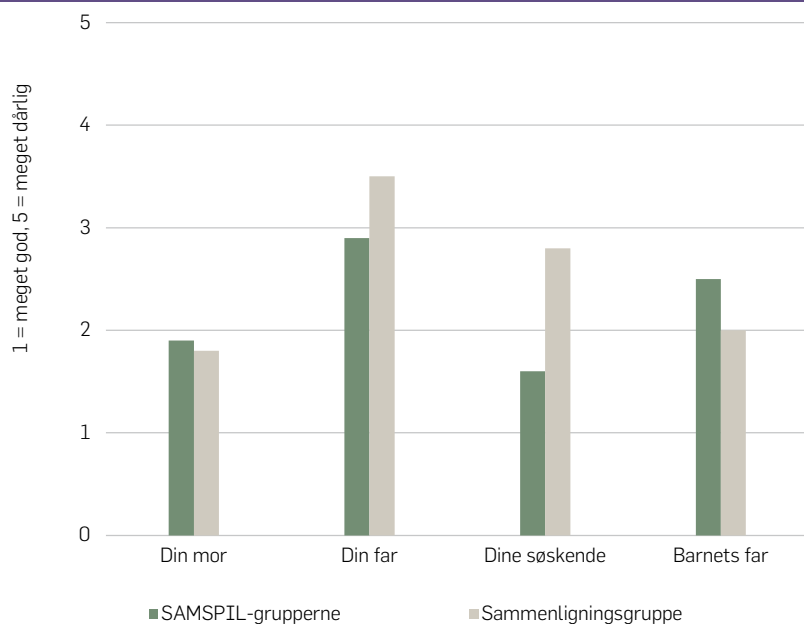
Langt de fleste af mødrene både i SAMSPIL-grupperne og i sammenligningsgruppen synes, at de har en god kontakt til deres mor, hvorimod halvdelen synes, at de har en dårlig kontakt til deres far. De fleste i SAMSPIL-grupperne synes ligeledes, at de har en god kontakt til deres søskende – dette gør sig til gengæld ikke gældende for sammenligningsgruppen. Endelig mener næsten alle i sammenligningsgruppen, at de har en god kontakt til barnets far. Dette gør sig tilsvarende gældende for fire mødre i SAMSPIL-grupperne, mens tre mener, at de har en neutral kontakt, og en mener, at de har en dårlig kontakt. I figur 5.2 ses gennemsnittet af besvarelserne for de kvinder, hvor en besvarelse har været relevant – kender man således ikke sin far, er ens besvarelse ikke med her. Den venstre akse går fra 1 = meget god kontakt til 5 = meget dårlig kontakt. Jo højere søjle, jo dårligere kontakt.

Figuren illustrerer ovenstående gennemgang, men fortæller ydermere den historie, at flest i SAMSPIL synes, at de har en god kontakt til deres søskende – derefter i faldende rækkefølge deres mor, så barnets far og endelig deres egen far. For sammenligningsgruppen er kontakten bedst til deres mor, dernæst barnets far, herefter søskende og igen til sidst deres egen far. Mens mødrene i SAMSPIL-grupperne og sammenligningsgruppen således ligner hinanden i forhold til at have en god kontakt til deres mor og dårlig kontakt til deres far, kan man ud fra figur 5.2 overveje, om søskende spiller den støttende rolle i SAMSPIL-kvindernes liv, som barnets biologiske far spiller for kvinderne i sammenligningsgruppen. For at vi kan udtale os håndfast om denne tendens, kræves der dog flere data.

Vi har spurgt mødrene om, hvorvidt det – selvom de er blevet mor – er vigtigt for dem at holde fast i vennerne, at have tid til at være ung, at have mulighed for ikke altid at skulle være sammen med deres barn, at få et job, de er glade for, at lave andet end at være mor og at have et fritidsliv.

FIGUR 5.2

Mødrenes gennemsnitlige besvarelse på spørgsmålet om, hvordan de synes, at kontakten er mellem dem selv og forskellige personer i deres netværk. Skala 1-5.

Anm.: 1 = meget god og 5 = meget dårlig – jo lavere søjle, jo bedre synes mødrene, at kontakten er.

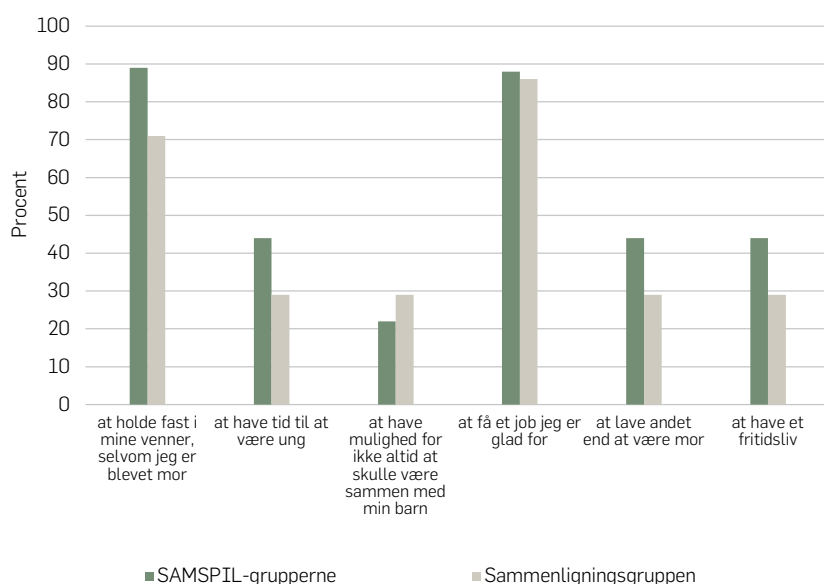
Antal (procentgrundlag): 8-9 i SAMSPIL-gruppen, 3-6 i kontrolgruppen.

Kilde: Opfølgningsspørgeskema besvaret af deltagere i SAMSPIL samt af sammenligningsgruppen. Egne beregninger.

Det fremgår af figur 5.3, at det især er vigtigt for mødrene at holde fast i venner og at få et job, man er glad for. At have tid til at være ung, at lave andet end at være mor og at have et fritidsliv betyder ligeledes i nogen grad noget, mens færrest finder det vigtigt at have mulighed for at være uden barnet et stykke tid. Som det ses, har deltagerne i SAMSPIL-grupperne og sammenligningsgruppen forholdsvis enslydende prioritering af spørgsmålene.

FIGUR 5.3

Andelen af mødre, som synes, at det er vigtigt at holde fast i en række forskellige dimensioner. Procent.

Anm.: Antal (procentgrundlag): 9 i SAMSPIL-gruppen, 7 i kontrolgruppen.

Kilde: Opfølgningsspørgeskema besvaret af deltagere i SAMSPIL samt af sammenligningsgruppen. Egne beregninger.

Eftersom et formål med projekt SAMSPIL har været, at kvinderne skal støttes i at dyrke deres sociale netværk, har vi sluttelig spurgt mødre, om de føler sig ensomme (se tabel 5.6).

TABEL 5.6

Andelen af mødre, der føler sig ensomme. Særskilt for SAMSPIL-grupperne og sammenligningsgruppen. Procent.

	SAMSPIL-grupperne	Sammenligningsgruppen
Ja, meget ofte	11	0
Ja, ofte	11	0
Ja, af og til	22	43
Nej	56	57
Antal (procentgrundlag)	9	7

Kilde: Opfølgningsspørgeskema besvaret af deltagere i SAMSPIL samt af sammenligningsgruppen. Egne beregninger.

En af deltagerne fra SAMSPIL-grupperne føler sig ”meget ofte” ensom (11 pct. ud af dem, som har svaret), mens en ”ofte” føler sig ensom (11 pct.). To føler sig ”af og til” ensom (22 pct.), mens de fleste, nemlig fem mødre eller 56 pct., ikke føler sig ensomme. I sammenligningsgruppen føler fire sig ikke ensomme (57 pct.), og tre føler sig ensomme af og til (43 pct.). Der er således lidt flere i SAMSPIL-grupperne, som ofte eller meget ofte føler sig ensomme. Og det væsentlige resultat er måske, at der i begge grupper er mødre, som har en oplevelse af at være ensomme i perioder.

Adspurgt om, hvor ofte de er ude og lave ting med barnet, hvor der er andre voksne til stede (fx legestue) er det da også 5 ud af 7 (71 pct.) i sammenligningsgruppen, som gør dette flere gange om ugen, mens flertallet af SAMSPIL-mødrene kun gør dette et par gange om måneden eller sjældnere (se tabel 5.7). Om dette er statistiske tilfældigheder, kan vi som tidligere understreget ikke afgøre.

TABEL 5.7

Mødrene fordelt efter, hvor ofte de er ude og lave ting med deres barn, hvor der er andre voksne til stede (fx legestue). Særskilt for SAMSPIL-grupperne og sammenligningsgruppen. Procent.

	SAMSPIL-grupperne	Sammenligningsgruppen
Dagligt	0	0
Flere gange om ugen	25	71
1-3 gange om ugen	50	29
Mindre end én gang om måneden	13	0
Aldrig	13	0
Antal (procentgrundlag)	8	7

Kilde: Opfølgningsspørgeskema besvaret af deltagere i SAMSPIL samt af sammenligningsgruppen. Egne beregninger.

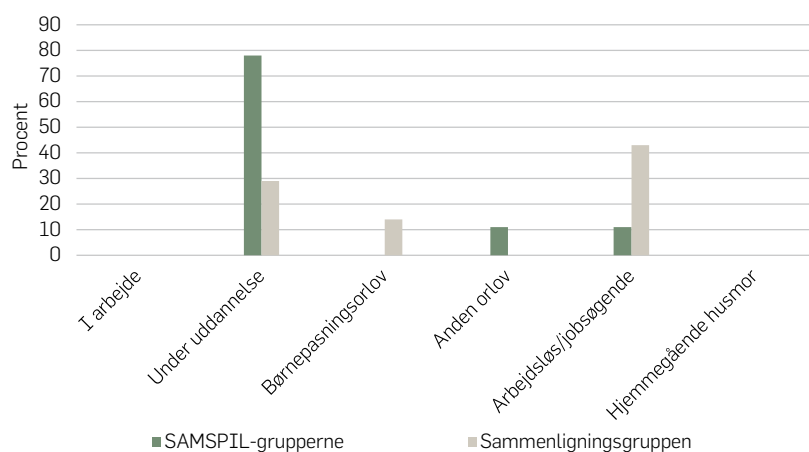
FREMTID

En af målsætningerne for projekt SAMSPIL har været at motivere de unge til at gå i gang med en uddannelse – og det må derfor ses som en succes, at 78 pct. (eller 7 ud af 9) af SAMSPIL-deltagerne var i gang med en uddannelse, da de udfyldte opfølgningsspørgeskemaet (se figur 5.4). Selvom man – på grund af det lave antal mødre, som deltager i undersøgelsen – skal passe på med at lægge alt for meget i forskellene i procenter mellem SAMSPIL-grupperne og sammenligningsgruppen, er det værd at bemærke, at 78 pct. eller 7 ud af 9 fra SAMSPIL-grupperne er i uddannelse, mens det kun gælder 29 pct. eller 2 ud af 7 mødre fra sammenligningsgruppen.

ningsgruppen. En af mødre (11 pct.) fra SAMSPIL-grupperne var arbejdsløs/job søgende mod tre mødre (43 pct.) fra sammenligningsgruppen. Overordnet set kan man således sige, at SAMSPILs målsætning om at få mødre i uddannelse er lykkedes, selvom det er svært at sige, om situationen ville have været en anden, hvis mødre ikke havde deltaget i SAMSPIL.

FIGUR 5.4

Mødre fordelt efter deres arbejdsmarkedsstatus. Særskilt for SAMSPIL-grupperne og sammenligningsgruppen. Procent.

Anm.: Antal (procentgrundlag): 9 i SAMSPIL-gruppen, 7 i sammenligningsgruppen.

Kilde: Opfølgningsspørgeskema besvaret af deltagere i SAMSPIL samt af sammenligningsgruppen. Egne beregninger.

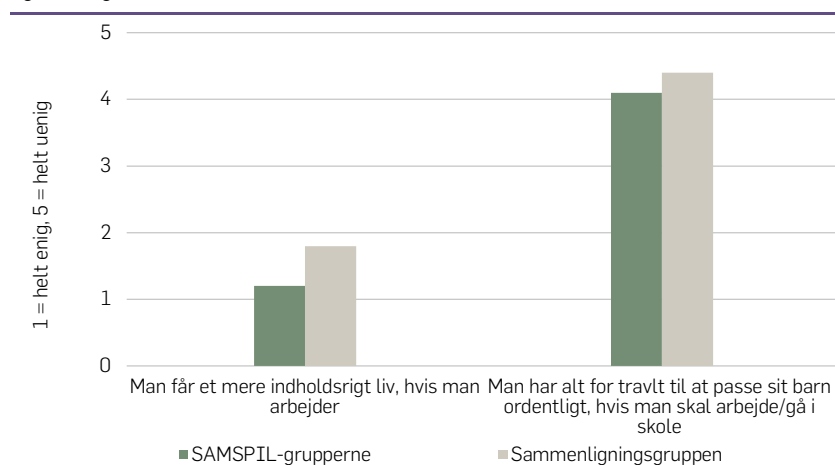
Set i lyset af det foregående resultat er det ikke så overraskende, at 8 ud af 9 (89 pct.) af SAMSPIL-deltagerne svarer, at de ”helt enige” i, at man får et mere indholdsrigt liv, hvis man arbejder eller går i skole. Til sammenligning er kun 3 ud af 7 (43 pct.) i sammenligningsgruppen ”helt enige” i dette udsagn. Og på samme vis er 7 ud af 9 fra SAMSPIL-grupperne ”helt uenige” eller ”uenige” i, at man har for travlt til at passe sit barn ordentligt, hvis man skal arbejde eller gå i skole. Her er det 6 ud af 7 i sammenligningsgruppen, som er ”helt uenige”.

En anden måde at illustrere fordelingerne på, er ved figur 5.5, hvor gennemsnittet af svarfordelingerne vises – jo højere søjle, jo mere uenig er gruppen i udsagnet. Det ses, at SAMSPIL-mødrene er mere enige i første udsagn om, at ”man får et mere indholdsrigt liv, hvis man ar-

bejder eller går i skole” end mødrene i sammenligningsgruppen. Til gengæld er de også mere enige i udsagnet om, at ”man har for travlt til at passe sit barn ordentligt, hvis man skal arbejde eller gå i skole” – omend forskellen mellem SAMSPIL-mødrene og mødrene i sammenligningsgruppe ikke er nær så stor for det andet udsagn. Og stadig er der alt i alt tale om små tal.

FIGUR 5.5

Mødrenes gennemsnitlige besvarelse af, hvor enige eller uenige de er i to forskellige udsagn. Skala fra 1-5.

Anm.: 1 = helt enig og 5 = helt uenig – jo lavere søjle, jo mere enige er mødrene i udsagnet.

Antal (procentgrundlag): 9 i SAMSPIL-gruppen, 7 i sammenligningsgruppen.

Kilde: Opfølgningsspørgeskema besvaret af deltagere i SAMSPIL samt af sammenligningsgruppen. Egne beregninger.

I forhold til uddannelsesforventninger ved et par stykker af SAMSPIL-deltagerne ikke, hvor lang en uddannelse de regner med at få. De fleste regner dog med at færdiggøre mere end 9. og 10. klasse – og mens 3 ud af 9 (33 pct.) regner med en erhvervsuddannelse, regner 3 ud af 9 (33 pct.) med en kort videregående uddannelse. Kvinderne har således uddannelsesforventninger (se tabel 5.8). Det har deres sammenligningsgruppe også – tre mødre regner med at få en erhvervsuddannelse (43 pct.), og tre mødre regner med at få en mellemlang videregående uddannelse (igen 43 pct.).

TABEL 5.8

Mødrene fordelt efter den højeste forventede uddannelse. Procent.

	SAMSPIL-grupperne	Sammenligningsgruppen
9. klasse	0	14
10. klasse	0	0
Gymnasiet (eller hhx, htx, hf, hg)	0	0
En erhvervsuddannelse	33	43
En kort videregående uddannelse	33	0
En mellemlang videregående uddannelse	11	43
En lang videregående uddannelse	22	0
Antal (procentgrundlag)	9	7

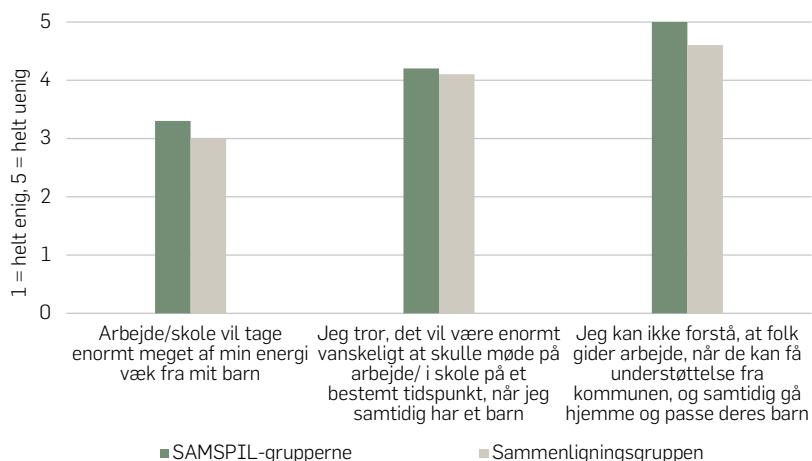
Kilde: Opfølgningsspørgeskema besvaret af deltagere i SAMSPIL samt af sammenligningsgruppen. Egne beregninger.

Til gengæld bekymrer de fleste sig også over deres fremtid med hensyn til arbejde eller uddannelse. 7 ud af 9 (78 pct.) af SAMSPIL-deltagerne bekymrer sig således ”ofte” eller ”af og til” (modsat ”sjældent” eller ”aldrig”). Her afviger de to grupper af mødre ikke fra hinanden.

Til sidst er mødrene blevet bedt om at vurdere, hvor enige de er i en række udsagn. Eftersom et af formålene med projekt SAMSPIL har været at motivere mødrene til at komme tættere på uddannelses- og arbejdsmarkedet, omhandler udsagnene dels nogle af de barrierer, der kan være i forbindelse med uddannelse og job, dels mødrenes lyst til at engagere sig i arbejdsmarkedet. I figur 5.6 ses gennemsnittet af mødrenes besvarelser. Jo højere en søjle, jo mere uenig i udsagnet er mødrene som gruppe betragtet. Mens udsagnet ”arbejde/skole vil tage enormt meget energi væk fra mit barn” deler SAMSPIL-deltagerne, hælder de fleste dog til at være uenige. De fleste (7 ud af 9) af SAMSPIL-deltagerne er ”helt uenige” eller ”uenige” i udsagnet ”jeg tror, det vil være enormt vanskeligt at skulle møde på arbejde/i skole til et bestemt tidspunkt, når jeg samtidig har et barn”. Alle fra SAMSPIL-grupperne er desuden ”helt uenige” i udsagnet ”jeg kan ikke forstå, at folk gider arbejde, når de kan få understøttelse fra kommunen og samtidig gå hjemme og passe deres barn”. SAMSPIL-mødrene opfatter således ikke skole og arbejde som noget, der i voldsom grad vil være svært at engagere sig i, samtidig med at barnet skal passes. Alle er desuden uenige i, at de hellere vil gå derhjemme på understøttelse med deres barn end at være i arbejde. Det ses, at sammenligningsgruppens besvarelser fordeler sig på nogenlunde samme måde.

FIGUR 5.6

Mødrenes gennemsnitlige besvarelse af, hvor enige eller uenige de er i tre forskellige udsagn. Skala 1-5.

Anm.: 1 = helt enig og 5 = helt uenig – jo lavere søjle, jo mere enige er mødrene i udsagnet.

Antal (procentgrundlag): 9 i SAMSPIL-gruppen, 7 i kontrolgruppen.

Kilde: Opfølgningsspørgeskema besvaret af deltagere i SAMSPIL samt af sammenligningsgruppen. Egne beregninger.

Igen har vi haft mulighed for også at bruge kommunale data for at se, hvordan mødre klarer sig på længere sigt – efter SAMSPIL-projektets afslutning. Her skal huskes på, at der har været i alt tre SAMSPIL-grupper, som er blevet afviklet efter hinanden. Så tidsintervallet fra den enkelte SAMSPIL-gruppens afslutning til vores gennemgang af de kommunale data varierer derfor – alt efter om man har deltaget i gruppe 1, 2 eller 3. Data for gruppe 1, som kan følges 2 år efter deres SAMSPIL-gruppens afslutning, viser, at 2 ud af 4 er tilbage på kontanthjælp – og at det tilsvarende gør sig gældende for 2 ud af 3 i sammenligningsgruppen. Ingen øvrige mødre fra projekt SAMSPIL, det vil sige de fem mødre fra gruppe 2 og gruppe 3, som vi har kommunale data på ca. 1½ år efter, at deres SAMSPIL-gruppe sluttede, er tilbage på kontanthjælp. For sammenligningsgruppen er 2 ud af de 3, vi har kommunale data på, på kontanthjælp. For de kommunale data er der dog så få mødre, hvor deres oplysninger er tilgængelige (jf. tabel 3.1), at man skal være varsom med at tolke for meget på disse resultater.

KONKLUSION

Projekt SAMSPIL havde til formål at styrke relationen mellem mor og barn, at udvikle stærke sociale netværk omkring den unge mor og at hjælpe den unge mor nærmere en uddannelse eller et arbejde. Da data-materialet – som nævnt – er meget lille og ikke tillader analyser med statistisk sikkerhed, er det meget vanskeligt at konkludere noget håndfast om gevinsterne ved projekt SAMSPIL sammenlignet med almindelige mødregrupper. Hvis man ønsker, at der skal kunne siges noget med større sikkerhed, bør man således gentage projekt SAMSPIL i større skala og med større systematik i dataindsamlingen.

De mødre, som har deltaget i og gennemført en SAMSPIL-gruppe og udfyldt udgangsspørgeskemaet, er overordnet tilfredse med projektet og har fundet det relevant – men samtidig er der dog også deltagere, som er faldet fra undervejs, eller som ikke har svaret på spørgeskemaerne.

Sammenligner vi livssituationen for mødrene i SAMSPIL-grupperne med mødrene i sammenligningsgruppen, er der ikke markante forskelle mellem de to grupper. Dog synes der at være en tendens til, at mødrene i SAMSPIL-grupperne i højere grad end kvinderne i sammenligningsgruppen ser vigtigheden af at skabe sig en identitet som andet end mor – fx at holde fast i venner, at bruge tid på andet end at være mor og at have et fritidsliv. Ligeledes er relativt flere af mødrene fra

SAMSPIL-grupperne under uddannelse eller i arbejde end mødrene fra sammenligningsgruppen. En positiv opfattelse af vigtigheden af arbejde og uddannelse samt troen på, at et barn og uddannelse/arbejde kan kombineres, tenderer også til at være højere hos mødrene i SAMSPIL-grupperne end blandt mødrene i sammenligningsgruppen.

Men samtidig kan det ikke pointeres for meget, at datamaterialet er meget lille, og at især datamaterialet vedrørende de mere faktiske forhold omkring mødrenes nuværende arbejdsmæssige og sociale situation er for ringe til at kunne konkludere noget sikkert og substantielt.

Som det fremgik af kapitel 2, har indholdet i aktiviteterne i SAMSPIL-grupperne ændret sig lidt fra gruppe til gruppe. Det er ikke muligt på det foreliggende datagrundlag at vurdere, hvorvidt nogle aktiviteter eller nogle af gruppernes samlede aktivitetsprofiler enten har fungeret bedre end andre eller i højere grad end andre har bidraget til de ovenfor nævnte tendenser.

Endelig skal de ovenstående tendenser vedrørende udbyttet af projekt SAMSPIL ses i lyset af vanskelighederne ved dels at rekruttere, dels at fastholde mødre i projektet. Lolland Kommune har med projekt SAMSPIL brugt en del ressourcer både i forhold til rekrutteringen og ”driften” af selve SAMSPIL-grupperne. Vi ved ikke, hvad meromkostningerne ved projekt SAMSPIL har været i forhold til omkostningerne ved almindelige mødregrupper, men vanskelighederne med at rekruttere og fastholde samt de svage tendenser vedrørende gevinster bør selvfølgelig ses i lyset heraf.

BILAG

I dette bilag beskrives, hvad der er foregået de enkelte uger i SAMSPIL-grupperne.

SAMSPIL-GRUPPE 1

Uge 1: Velkomst.

Uge 2: Intro af projektet og hinanden.

Formål: At skabe tryghed i gruppen.

Uge 3: Kun en deltager til stede. I stedet for det planlagte gik man ud og købte ind til lokalet og fik en lang snak om barnet, som moren havde brug for.

Formål: At skabe ejerskab over lokalet.

Uge 4: Mødrene laver stamtræ.

Formål: At gøre mødrene opmærksomme på deres netværk, hvem de kan bruge til forskellige ting i deres netværk – og at netværk skal plejes.

Uge 5: Færdiggørelse af stamtræ og snak om disse.

Formål: At mødrene får indsigt i egne relationer, at kunne tale åbent om sin forhistorie og barndom, at give gruppen en ”fælles historie” – og at træne mødrene i at kunne tale foran flere mennesker.

Uge 6: En af mødrene havde et akut problem i sit parforhold og med sin økonomi. Uge 6 kom derfor primært til at handle om det. Mødrene fortalte om deres egne problematikker og erfaringer.

Formål: At hjælpe mødrene til at løse deres problematikker, at give dem en oplevelse af at kunne trække på hinandens erfaringer og at stå til rådighed for hinanden i problematiske situationer.

Uge 7: Laver netværksskema. Snak om plejefamilier, idet to af mødrene har været i plejefamilie.

Formål: At snakke om, hvem i netværket man kan bruge til hvad – finde ud af, hvor man kan få støtte. At kunne sætte ord på en svær situation. At få en forståelse, selvindsigt og refleksion over egen situation og fortid.

Uge 8: Snak om arv og miljø – hvad arver man, og hvilket miljø er man vokset op i? Hvad kan man ændre? Snak om, hvad man gerne vil tage med fra sin opvækst, og hvad man gerne vil ændre.

Formål: Bevidstgørelse.

Uge 9: Kreativ måned: farvelære og maling.

Formål: Fordybelse med ro på. Prøve, at andre passer ens barn.

Uge 10: Starte med at male.

Formål: Fordybelse med ro på. At producere noget nyt.

Uge 11: Male færdig. Snak om fremtiden.

Formål: At få lavet uddannelsesplaner eller ”fremtidsaftaler”, og at mødrene kan inspirere hinanden.

Uge 12: Udflugt til Nykøbing F's zoo. Mødrene skal medbringe alt til deres børn.

Formål: At mødrene lærer at planlægge, hvad de skal tage med til deres børn, og hvad børnene får brug for.

Uge 13: På baggrund af en af mødrenes måde at tale hårdt til sit barn på, når hun gerne ville opdrage, har ugens fokus været på opdragelse. Der tales om, hvordan man siger nej, og der kommer med eksempler både fra teamet og fra deltagerne. Snak om opdragelse og holdninger vil opdragelse i dialog med mødrene. Videre snak om uddannelse.

Formål: Bevidstgørelse af kommunikation med børnene, og hvad hensigtsmæssig kommunikation kan være.

Uge 14: Samspilsteorier 1-2 fra ICDP (se Hvad foregår der til SAMSPIL – temaer og tiltag).

Formål: At lære hensigtsmæssig kommunikation med barnet.

Uge 15: Samspilsteorier 3-7 fra ICDP.

Formål: At lære hensigtsmæssig kommunikation med barnet.

Uge 16: Snak om tvangsfjernelse af ens barn, og hvordan man lever med dette. En af mødrene har nemlig fået fjernet det barn, hun var på barsel med.

Formål: At få hjælp til at bearbejde det skete.

Uge 17: Besøg af diætist, som laver mad med mødrene.

Formål: At give viden om madlavning og idéer til sund mad. Bevidstgørelse om priser på indkøb.

Uge 18: Flere af mødrene er slut. Snak om videre plan og uddannelse. Snak om deres liv nu.

Formål: At være sikre på, at alle har en plan – og har fået sagt det, de ville.

Uge 19: Evaluering. Dernæst på restaurant og spise uden børn.

Formål: At give mødrene en oplevelse og lave en hyggelig afslutning.

SAMSPIL-GRUPPE 2

Uge 1: Velkomst + diætist. Alle får en lille opgave i køkkenet.

Uge 2: Intro af projektet og hinanden.

Formål: At skabe trykthed i gruppen.

Uge 3: Mødrene laver deres barns stamtræ.

Formål: At gøre mødrene opmærksomme på deres netværk, hvem de kan bruge til forskellige ting i deres netværk. Hvem vil man gerne trække nærmere, og hvem skal skubbes lidt ud? Især en af mødrene bliver opmærksom på, at hendes barns stamtræ er meget tomt.

Uge 4: Mødrene arbejder videre med stamtræet. Kvinden med tomt stamtræ er begyndt at arbejde med evt. at komme tættere på bedste-forældrene og overvejer, hvordan et stamtræ kan udbygges.

Formål: Som uge 3.

Uge 5: Drøfter kommunikation med børnene og samspilstemaer (ICDP – se Hvad foregår der til SAMSPIL – temaer og tiltag for uddybning). Hvordan siger man kærligt nej? Hvad er vigtigt i kommunikation?

Formål: At få øget opmærksomhed på barnets behov og viden om udviklende kommunikation.

Uge 6: Diætist laver mad med mødrene. Snak om sund kost. En overvægtig kvinde snakker alene med diætisten, og de udveksler mailadresser.

Formål: At få viden om sund kost.

Uge 7: Den ene af mødrene har problem med bolig og kæresten. Dagen gik med at tale om det. Børnerådgiver kontaktes.

Formål: At kvinden bliver mødt og forsøgt hjulpet til en for hende god løsning.

Uge 8: Drøfter traditioner – hvordan holder man jul? Hvordan dyrker man andre traditioner? Desuden: Børnerådgiver kom og snakkede med den ene kvinde, som havde problemer med bolig og kæreste – en fra teamet deltog i samtalen. Videre kontakt aftales.

Formål (med snak om traditioner): Bevidstgørelse om familiens traditioner: Er man sammen med sin familie? Hvordan er man sammen? Kan man ændre på noget? Hvad betyder alkohol? Muligheden for selv at indføre nye traditioner, nu hvor man selv har sin egen familie.

Uge 9: Diætist laver mad med mødrene. Snak om kalorier ved julefrokoster.

Formål: At få viden om sund kost.

Uge 10: Kun en kvinde. Snak om, hvordan juleferien gik, og alkohols betydning i familien (kæresten).

Formål: Bevidstgørelse om, hvad alkohol gør, når man er sammen med barnet. Teamet håber, at moren vil nægte far kontakt med barnet, når han er påvirket.

Uge 11: Deltagerne får materiale, som de skal udfylde omkring personlige styrker. Drøfter, hvordan disse styrker kan bruges som kvinde og på arbejdsmarkedet.

Formål: Bevidstgørelse af personlige styrker, og at alle er gode til noget. Desuden: At tale om uddannelse.

Uge 12: Drøfter hygiejne (inkl. håndhygiejne). Snakker også om forebyggelse af ulykker og førstehjælp.

Formål: Bevidstgørelse af, at man selv kan gøre noget for at reducere børnenes sygedage. Viden om hygiejne og forebyggelse af børneulykker.

Uge 13: Diætist laver mad med mødrene.

Formål: At få viden om sund kost.

Uge 14: Børnemotorik. Lærer om stimulerende lege med børnene.

Formål: At udvikle barnets motorik og arbejde med kontakten med barnet.

Uge 15: Drøfter parforhold og kærester. Snakker om, hvad man kan forvente af hinanden, og hvordan man kommunikerer.

Formål: Bevidstgørelse om, hvad man kan forvente af andre (en af pigerne er ofte meget utilfreds med sin kæreste).

Uge 16: Diætist laver mad med mødrene.

Formål: At få viden om sund kost.

Uge 17: Besøg af UU-vejleder, da to af mødrene er usikre på, hvad de skal efter barslen. Giver først generel viden og derefter individuel vejledning.

Formål: At få hjælp til afklaring omkring uddannelse.

Uge 18: Kreativ måned. Introducerer mødrene til alle de ting, man kan sy.

Formål: At få hjælp til at finde ”nye” evner – giver selvværd.

Uge 19: Syning.

Uge 20: Syning. Starter med oplæsning af novelle om venindeforhold og fastholdelse af dette. En af mødrene siger, at hun aldrig har fået læst højt.

Formål: At få fokus på venindeforhold.

Uge 21: Diætist laver mad med mødrene.

Formål: At få viden om sund kost.

Uge 22: Afslutter sy-projektet.

Formål: At få lavet en afslutning på deres aktivitet.

Uge 23: Afslutning.

SAMSPIL-GRUPPE 3

Uge 1: Velkomst + diætist, som laver mad med mødrene.

Formål: At få viden om SAMSPIL, viden om kost.

Uge 2: Mødrene udfylder skemaer med spørgsmål om dem selv for at finde deres mennesketype og personlige styrker. Desuden snakkes netværk.

Formål: At få viden om dem selv, og at vi alle ikke er ens, men har forskellige styrker. Hjælp til at acceptere andre.

Uge 3: Drøfter uddannelse. Hver kvinde skal udfylde et skema om deres plan fremover.

Formål: At få overblik over, hvem som skal have hjælp til en videre plan, og hvem som er afklarede. Hver enkelt plan, og hvordan de kommer videre, drøftes.

Uge 4: Tema: Overblik og ansvarlighed. Hvordan strukturerer man hverdagen med et lille barn, og hvad skal gøres hver dag? Hvad gør man, når man skal tidligt af sted om morgenen?

Formål: At give gode idéer til hinanden. Barnets behov i fokus. Kommer ind på ”svigt af barnet”.

Uge 5: Diætist laver mad med fisk med pigerne. Mange vil gerne have opskriften med hjem.

Formål: Mange spiser alt for lidt fisk – fokus på dette.

Uge 6: Udflugt til Knuthenborg.

Formål: At prøve nye oplevelser og en ny måde at være sammen på. Lære at strukturere og pakke til en udflugtsdag.

Uge 7: Besøg af boligrådgiver fra kommunen. Snak om gode og dårlige boliger, og hvad man skal være opmærksom på, når man lejer en bolig.

Formål: Viden. At forebygge, at mødrene er nødt til at flytte mange gange. En af mødrene har fx boet 5-6 steder på 8 måneder. En af mødrene lavede en aftale med boligrådgiveren om videre hjælp.

Uge 8: Besøg af en underviser med viden om sex, seksuelt overførte sygdomme og prævention. Undervisning, dialog og fremvisning af forskellige præventionsformer.

Formål: Viden.

Uge 9: Afslutning: Besøg hos diætisten som gæster. Snak om, hvordan man er gæst.

Uge 10: Evaluering samt farvel til hinanden.

LITTERATUR

- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (2005): ”Den sociale arv er blevet tungere”. *Ugebladet A4*, 7. marts 2005.
- Hansen, E.J. (1995): *En generation blev voksen, den første velfærdsgeneration*. København: Socialforskningsinstituttet, 95:08.
- ICDP: <http://www.icdp.info/index.html>.
- Lolland Kommune (2008): *Tilbud til Helsefonden*.
- Lolland Kommune (2011): *Status på projekt SAMSPIL*.

SFI-RAPPORTER SIDEN 2012

SFI-rapporter kan købes eller downloades gratis fra www.sfi.dk. Enkelte rapporter er kun udkommet som netpublikationer, hvilket vil fremgå af listen nedenfor.

- 12:01 Lyk-Jensen, S.V., A. Glad, J. Heidemann & M. Damgaard: *Soldater efter udsendelse. En spørgeskemaundersøgelse*. 117 sider. e-ISBN: 978-87-7119-075-5. Netpublikation.
- 12:02 Lausten, M., H. Hansen, A.-K. Mølholt, K.S. Vammen & A.-C. Legendre: *Forebyggende foranstaltninger 14-17 år. Dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse. Delrapport 5*. 235 sider. ISBN: 978-87-7119-078-6. e-ISBN: 978-87-7119-079-3. Vejledende pris: 230,00 kr.
- 12:03 Rostgaard, T., T.N. Brunner & T. Fridberg: *Omsorg og livskvalitet i plejeboligen*. 150 sider. ISBN: 978-87-7119-080-9. e-ISBN: 978-87-7119-081-6. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 12:04 Mølholt, A.-K., S. Stage, J.H. Pejtersen & P. Thomsen: *Efterværn for tidligere anbragte unge. En videns- og erfaringsopsamling*. 222 sider. ISBN: 978-87-7119-082-3. e-ISBN: 978-87-7119-083-0. Vejledende pris: 220,00 kr.
- 12:05 Ellerbæk, L.S. & A. Høst: *Udlejningsredskaber i almene boliger. En analyse af brugen og effekterne af udlejningsredskaber i almene boligområder*.

- 258 sider. ISBN: 978-87-7119-084-7. e-ISBN: 978-87-7119- 085-4. Vejledende pris: 250,00 kr.
- 12:06 Høgelund, J.: *Effekter af den beskæftigelsesrettede indsats for sygemeldte. En litteraturoversigt.* 112 sider. e-ISBN: 978-87-7119-086-1. Netpublikation.
- 12:07 Rasmussen, P.S. & P.S. Olsen: *Positiv adfærd i læring og samspil (PALS). En evaluering af en skoleomfattende intervention på 11 pilotskoler.* 159 sider. ISBN: 978-87-7119-087-8. e-ISBN: 978-87-7119-088-5. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 12:08 Fridberg, T. & M. Damgaard: *Frivillige i hjemmeværnet 2011.* 120 sider. ISBN: 978-87-7119-089-2. e-ISBN: 978-87-7119-090-8. Vejledende pris: 120,00 kr.
- 12:09 Lyk-Jensen, S.V., J. Heidemann & A. Glad: *Soldater – før og efter udsendelse. En analyse af motivation, økonomiske forhold og kriminalitet.* 164 sider. e-ISBN: 978-87-7119-091-5. Netpublikation.
- 12:10 Bengtsson, S.: *Vækstfaktorer på det specialiserede socialområde.* 120 sider. ISBN: 978-87-7119-092-2. e-ISBN: 978-87-7119-093-9. Vejledende pris: 120,00 kr.
- 12:11 Dines, A., V. Jakobsen, V.M. Jensen, S.S. Nielsen, S., K.C.Z. Pedersen, D.S. Petersen & K.M. Thorsen: *Indsatser for tosprogede elever. Kortlægning og analyse.* 162 sider. e-ISBN: 978-87-7119-094-6. Netpublikation.
- 12:12 Christensen, E.: *Nakuusa – vi vil og vi kan. En opfølgning på Youth Forum i Ilulissat 2011.* 48 sider. e-ISBN: 978-87-7119-096-0. Netpublikation.
- 12:13 Christensen, E.: *Nakuusa – piumavugut saperatalu. 2011-mi ilulissani Youth Forum pillugu nangitsineq.* 50 sider. e-ISBN: 978-87-7119-097-7. Netpublikation.
- 12:14 Larsen, M. & L.S. Ellerbæk: *Evaluering af jobplanen. Nuværende og kommende pensionisters kendskab til og betydning af reglerne for at arbejde.* 111 sider. ISBN: 978-87-7119-100-4. e-ISBN: 978-87-7119-101-1. Vejledende pris: 110,00 kr.
- 12:15 Larsen, M., H.B. Bach & A. Liversage: *Pensionisters og efterlønsmodtageres arbejdskraftpotentiale. Fokus på genindtræden.* 181 sider. ISBN: 978-87-7119-102-8. e-ISBN: 978-87-7119-103-5. Vejledende pris: 180,00 kr.
- 12:16 Ottosen, M.H. & S. Stage: *Deleborn i tal. En analyse af skilsmissebørns samvær baseret på SFT's børneforløbsundersøgelse.* 111 sider. ISBN:

- 978-87-7119-104-2. e-ISBN: 978-87-7119-105-9. Vejledende pris: 110,00 kr.
- 12:17 Nilsson, K. & H. Holt: *En vurdering af arbejdsskadestyrelsens fastholdelse-scenter. Kommuners, fagforeningers, arbejdsgiveres og forsikringselskabers erfaringer med fastholdelsecentret.* 89 sider. ISBN: 978-87-7119-106-6. e-ISBN: 978-87-7119-107-3. Vejledende pris: 80,00 kr.
- 12:18 Holt, H: *Lokal løn på kommunale arbejdspladser. Forskelle i kvinders og mænds løn.* 82 sider. e-ISBN: 978-87-7119-108-0. Netpublikation.
- 12:19 Bengtsson, S. & M. Røgeskov: *Et liv i egen bolig. Analyse af bostøtte til borgere med sindslidelser.* 145 sider. ISBN: 978-87-7119-109-7. e-ISBN: 978-87-7119-110-3. Vejledende pris: 140,00 kr.
- 12:20 Graversen, B: *Effekter af virksomhedsrettet aktivering for udsatte ledige. En litteraturoversigt.* 72 sider. e-ISBN: 978-87-7119-112-7. Netpublikation.
- 12:21 Albæk, K., H.B. Bach & S. Jensen: *Effekter af mentorstøtte for udsatte ledige. En litteraturoversigt.* 68 sider. e-ISBN: 978-87-7119-114-1. Netpublikation.
- 12:22 Jensen, T.G., K. Weibel, M.K. Tørslev, L.L. Knudsen & S.J. Jacobsen: *Måling af diskrimination på baggrund af etnisk oprindelse.* 134 sider. ISBN: 978-87-7119-115-8, e-ISBN: 978-87-7119-116-5. Vejledende pris: 130,00 kr.
- 12:23 Madsen, M.B. & K. Weibel: *Delt viden. Aktiveringsindsatsen for ikke-arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere.* 152 sider. ISBN: 978-87-7119-117-2. e-ISBN: 978-87-7119-118-9. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 12:24 Lyk-Jensen, S.V., J. Heidemann, A. Glad & C.D. Weatherall: *Danske hjemvendte soldater. Soldaternes psykiske sundhedsprofil før og efter udsendelse.* 210 sider. e-ISBN: 978-87-7119-119-6. Netpublikation.
- 12:25 Lausten, M., H. Hansen, K.S. Vammen & K. Vasegaard: *Forebyggende foranstaltninger 18-22 år. Dialoggruppe – Om forebyggelse som alternativ til anbringelse. De rapport 6.* 164 sider. ISBN: 978-87-7119-121-9. e-ISBN: 978-87-7119-122-6. Vejledende pris: 160,00 kr.
- 12:26 Lauritzen, H.H., R.N. Brünner, P. Thomsen & M. Wüst: *Ældres ressourcer og behov. Status og udvikling på baggrund af Ældredatabasen.* 180 sider. ISBN: 978-87-7119-123-3. e-ISBN: 978-87-7119-124-0. Vejledende pris: 180,00 kr.

- 12:27 Høst, A.K, T. Fridberg, D.L. Stigaard & B. Boje-Kovacs: *Når fogeden banker på. Fogedsager og effektive udsættelser af lejere*. 422 sider. ISBN: 978-87-7119-125-7. e-ISBN: 978-87-7119-126-4. Vejledende pris 420,00 kr.
- 12:28 Nielsen, H., A. Mølgaard & L. Dybdal: *Procesevaluering af boligsociale indsatser. Delrapport 2. Kvalitativ kortlægning af Landsbyggefondens 2006-2010-pulje med fokus på projektorganisering og samarbejde*. 118 sider. e-ISBN: 978-87-7119-127-1. Netpublikation.
- 12:29 Andrade, S.B.: *Levekår i dansk landbrug. Analyse af sammenhænge mellem risikofaktorer og dyrvarnssager i landbruget fra 2000 til 2008*. 176 sider. ISBN: 978-87-7119-128-8. e-ISBN: 978-87-7119-129-5. Vejledende pris: 170,00 kr.
- 12:30 Ottosen, M.H. (red.): *15-åriges hverdagsliv og udfordringer. Rapport fra femte dataindsamling af forløbsundersøgelsen af børn født i 1995*. 348 sider. ISBN: 978-87-7119-130-1. e-ISBN: 978-87-7119-131-8. Vejledende pris: 340,00 kr.
- 12:31 Bach, H.B.: *Arbejdsmarkedsparathed og selvforsørgelse*. 36 sider. e-ISBN: 978-87-7119-133-2. Netpublikation.
- 12:32 Christensen, E. & A.P. Langhede: *Evaluering af psykologhjælp til børn på krisecentre*. 61 sider. ISBN: 978-87-7811-197-5. Netpublikation. Udgivet af Ankestyrelsen og SFI.
- 12:33 Termansen, T. & C.S. Sonne-Schmidt: *Forebyggende fysisk træning til ældre. En undersøgelse af effekten af en kort træningsindsats på aldres fysiske funktionsevne*. 64 sider. ISBN: 978-87-7119-135-6. e-ISBN: 978-87-7119-136-3. Vejledende pris: 60,00 kr.
- 12:34 Hansen, H., P.R. Skov & K.M. Sørensen: *Støtte til udsatte børnefamilier. En effektmåling af familiebehandling og praktisk pædagogiske støtte*. 112 sider. e-ISBN: 978-87-7119-137-0. Netpublikation
- 12:35 Ellerbæk, L.S., V. Jakobsen, S. Jensen & H. Holt: *Virksomheders sociale engagement. Årbog 2012*. 182 sider. ISBN: 978-87-7119-138-7. e-ISBN: 978-87-7119-139-4. Vejledende pris: 180,00 kr.
- 12:36 Jakobsen, T.B., S.V. Lyk-Jensen & D.L. Stigaard: *Lige muligheder – metodiske grundlag for en effektevaluering. Evalueringsrapport 2*. 82 sider. e-ISBN: 978-87-7487-140-0. Netpublikation.
- 13:01 Kjeldsen, M.M., H.S. Houlberg & J. Høgelund: *Handicap og beskæftigelse. Udviklingen mellem 2002 og 2012*. 176 sider. ISBN: 978-87-7119-141-7. e-ISBN: 978-87-7119-142-4. Vejledende pris: 170,00 kr.

- 13:02 Liversage, A, R. Bille & V. Jakobsen: Den danske au pair-ordning. 281 sider. ISBN: ISBN 978-87-7119-143-1. e-ISBN: 978-87-7119-144-8. Vejledende pris 280,00 kr.
- 13:03 Oldrup, H., A.K. Høst, A.A. Nielsen & B. Boje-Kovacs: *Når børnefamilier sættes ud af deres lejebolig*. 222 sider. ISBN: 978-87-7119-145-5. e-ISBN: 978-87-7119-146-2. Vejledende pris: 220,00 kr.
- 13:04 Lausten, M., H. Hansen & V. M. Jensen: *God praksis i forebyggende arbejde – samlet evaluering af dialogprojektet. Dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse*. 173 sider. ISBN: 978-87-7119-147-9. e-ISBN: 978-87-7119-148-6. Vejledende pris: 170,00 kr.
- 13:05 Christensen, E.: *Ilasiaq. Evaluering af en bo-enhed for udsatte børn*. 75 sider. ISBN: 978-87-7119-149-3. e-ISBN: 978-87-7119-150-9. Vejledende pris: 70,00 kr.
- 13:06 Christensen, E.: *Ilasiaq. Meeqqanut aarlerinartorsiortunut najugaqatigiffimmik nalilersuineq*. 88 sider. ISBN: 978-87-7119-151-6. e-ISBN: 978-87-7119-152-3. Vejledende pris: 70,00 kr.
- 13:07 Lausten, M., D. Andersen, P.R. Skov & A.A. Nielsen: *Anbragte 15-åriges hverdagsliv og udfordringer. Rapport fra tredje dataindsamling af forløbsundersøgelsen af anbragte børn født i 1995*. 153 sider. ISBN: 978-87-7119-153-0. e-ISBN: 978-87-7119-154-7. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 13:08 Luckow, S.T. & V.L. Nielsen: *Evaluering af ressource- og risikokema. Tidlig identifikation af kriminalitetstruede børn og unge*. 90 sider. e-ISBN: 978-87-7119-156-1. Netpublikation.
- 13:09 Winter, S.C. & V.L. Nielsen (red.): *Lærere, undervisning og elevpræstationer i folkeskolen*. 265 sider. e-ISBN: 978-87-7119-158-5. Netpublikation.
- 13:10 Kjeldsen, M.M., & J. Høgelund: *Handicap og beskæftigelse i 2012. Regionale forskelle*. 59 sider. ISBN: 978-87-7119-159-2. e-ISBN: 978-87-7119-160-8. Vejledende pris: 60,00 kr.
- 13:11 Manuel, C. & A. K. Jørgensen: *Systematic review of youth crime prevention intervention – published 2008-2012*. 309 sider. e-ISBN: 978-87-7119-161-5. Netpublikation.
- 13:12 Nilsson, K. & H. Holt: *Halvering af dagpengeperioden og akutpakken. Erfaringer i jobcentre og A-kasser*. 80 sider. e-ISBN: 978-87-7119-162-2. Netpublikation.

- 13:13 Nielsen, A.A. & V.L. Nielsen: *Evaluering af projekt SAMSPIL. En udvidet mødregruppe til unge udsatte mødre*. 66 sider. e-ISBN: 978-87-7119-163-9. Netpublikation.
- 13:15 Bengtsson, S. & S. Ø. Gregersen: *Integrerede indsatser over for mennesker med psykiske lidelser. En forskningsoversigt*. 106 sider. ISBN: 978-87-7119-169-1. e-ISBN: 978-87-7119-170-7. Vejledende pris: 100,00 kr.

EVALUERING AF PROJEKT SAMSPIL

EN UDVIDET MØDREGRUPPE TIL UNGE UDSATTE MØDRE

Denne rapport er en evaluering af udviklingsprojektet SAMSPIL for socialt udsatte mødre på Lolland. Her er gennemsnitsalderen for førstegangsfødende langt under landsgennemsnittet, og færre får en ungdomsuddannelse end i resten af landet. Unge mødre risikerer at isolere sig, at stå uden uddannelse og dermed uden adgang til arbejdsmarkedet.

Projektet er en udvidet form for mødregruppe med en sundhedsplejerske og en familiekonsulent tilknyttet. Formålet er at forhindre, at de unge mødre mister deres psykiske overskud, netværk og personlige ambition om uddannelse og arbejde under barslen.

Evalueringen bygger på 13 deltagere, der vurderede, at aktiviteterne i mødregruppen var relevante for dem. Men projektet havde svært ved at tiltrække og fastholde unge mødre. Og der kunne kun spores en marginal forskel på deltagerne i mødregruppen og en kontrolgruppe af unge mødre i samme situation. Derfor er der behov for at udvikle projektet og at gøre det mere attraktivt for alle mødre i målgruppen, hvis kommuner vil tilbyde særlige mødregrupper til unge mødre. Desuden er der behov for et større og bedre datamateriale for at kunne vurdere gevinsterne ved særlige mødregrupper til unge mødre.

Projektet SAMSPIL er gennemført mellem 2008 og 2012 af Lollands Kommune og støttet af Helsefonden.